

Ετήσια έκθεση 2003

Επισκόπηση των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος
Ποιότητα ζωής σε μια διευρυμένη Ευρώπη: συνθήκες διαβίωσης
Η εργασία ως βιοπορισμός στη νέα Ευρώπη: συνθήκες εργασίας
Η ποιότητα αποτελεί βασική παράμετρο: εργασιακές σχέσεις
Προβλέποντας το μέλλον: Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο της
Αλλαγής
Οριζόντια θέματα
Αναπτυξιακές δραστηριότητες
Ολοκληρωμένη προσέγγιση: πληροφόρηση και επικοινωνία

Σημείωση: Τα παραρτήματα της Ετήσιας Έκθεσης 2003 έχουν δημοσιευθεί ξεχωριστά (στην αγγλική γλώσσα μόνο) στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος: <http://www.eurofound.eu.int/publications/General.htm>.

Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας είναι αυτόνομο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ιδρύθηκε για να συνδράμει στη χάραξη της μελλοντικής πολιτικής σε θέματα κοινωνικά και συνδεδεμένα με την εργασία. Περαιτέρω πληροφορίες διατίθενται στην ιστοθέση του Ιδρύματος, στη διεύθυνση www.eurofound.eu.int.

© Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, 2004

Για δικαιώματα μετάφρασης ή αναπαραγωγής, οι αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται στον διευθυντή του Ιδρύματος, στην ακόλουθη διεύθυνση: Director, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ιρλανδία.

Το Ίδρυμα συστάθηκε βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1365/75 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το άρθρο 2 του κανονισμού προβλέπει ότι:

1. Σκοπός του Ιδρύματος είναι να συμβάλλει στο σχεδιασμό και στην καθιέρωση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας αναπτύσσοντας δράση που αποβλέπει στην ανάπτυξη και στη διάδοση καταλλήλων γνώσεων για την υποβοήθηση αυτής της εξελίξεως.
2. Απ' αυτή την άποψη, καθήκον του Ιδρύματος είναι να αναπτύσσει και να εμβαθύνει, υπό το φως της πρακτικής εμπειρίας, κάθε σκέψη που αφορά τη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης και των συνθηκών εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα καθώς και να αναζητά τους παράγοντες οι οποίοι επιφέρουν μια τέτοια αλλαγή. Κατά την εκπλήρωση της αποστολής του, το Ίδρυμα λαμβάνει υπόψη την πολιτική της Κοινότητας σ' αυτό τον τομέα και διαφωτίζει τα όργανα της Κοινότητας σχετικά με τους προβλεπόμενους στόχους και κατευθύνσεις, διαβιβάζοντας σ' αυτά κυρίως επιστημονικές πληροφορίες και τεχνικά στοιχεία.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού, το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει ετησίως μία γενική έκθεση επί των δραστηριοτήτων, της οικονομικής καταστάσεως και των προοπτικών του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος. Η παρούσα έκθεση που καλύπτει το έτος 2001 παρουσιάστηκε και εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του Ιδρύματος στην 67η συνεδρίασή του, η οποία έλαβε χώρα στις 21 Μαρτίου 2002. Βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 2 του κανονισμού, η έκθεση κοινοποιείται στα όργανα της ΕΕ και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Επισκόπηση των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος

Το 2003 υπήρξε χρονιά πένθους για το προσωπικό και τους συναδέλφους του Ιδρύματος, λόγω του πρόωγου θανάτου του Διευθυντή του, Raymond-Pierre Bodin, στις 4 Ιουλίου. Σε προσωπικό επίπεδο, ο θάνατός του σημάδεψε όλους όσους τον γνώριζαν και εργάζονταν μαζί του. Σε επαγγελματικό επίπεδο, η απώλεια του δυναμισμού και της αφοσίωσής του στο όραμα της αλλαγής του κοινωνικού προσώπου της Ευρώπης αφήνει ένα δυσαναπλήρωτο κενό. Εις μνήμη της ζωής και της συνεισφοράς του στο Ίδρυμα κατά τη διάρκεια της τριετούς θητείας του ως Διευθυντή, αποφασίστηκε να αφιερωθεί στη μνήμη του ανακαινισμένη αίθουσα συνεδρίων. Στην τελετή που έλαβε χώρα τον Οκτώβριο παρευρέθησαν η σύζυγός του, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, παρατηρητές, μέλη του προσωπικού, μέλη των διπλωματικών σωμάτων και άλλοι προσκεκλημένοι.

Εντούτοις, το 2003 υπήρξε για το Ίδρυμα χρονιά έντονης δραστηριοποίησης και προετοιμασίας. Επισπεύσθηκε η διαδικασία ένταξης των νέων κρατών μελών στις βασικές δραστηριότητες του Ιδρύματος, ενώ έμφαση δόθηκε στα εργαλεία παρακολούθησης και στα ερευνητικά δίκτυά του. Ο κρίσιμος ρόλος της παρακολούθησης των εργασιών του Ιδρύματος ενισχύθηκε περαιτέρω μέσω της δημιουργίας νέων ερευνητικών εργαλείων σε τομείς όπως οι συνθήκες διαβίωσης.

Ταυτόχρονα, η εφαρμογή, από το Ίδρυμα, των νέων δημοσιονομικών κανονισμών της Επιτροπής για την ΕΕ είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της διαχείρισης έργων και του δημοσιονομικού ελέγχου στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος. Η βελτιωμένη διαδικασία αποτελεί στέρεη βάση για μελλοντικές εργασίες, ενώ παρέχει το πλαίσιο για τις εν εξελίξει προετοιμασίες ενόψει του επόμενου τετραετούς προγράμματος εργασίας 2005-2008.

Οι προετοιμασίες για το εν λόγω πρόγραμμα εργασίας εντατικοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους. Συγκεκριμένα, το Ίδρυμα διοργάνωσε στη Λουμπλιάνα της Σλοβενίας ένα σεμινάριο ανταλλαγής ιδεών (brainstorming) με διπλό στόχο ο οποίος συνίστατο αφενός στη συνεισφορά στο πρόγραμμα εργασίας 2005-2008 και, αφετέρου, στην προετοιμασία για το προσεχές Φόρουμ του Ιδρύματος το 2004. Στον διήμερο διάλογο συμμετείχαν υψηλού επιπέδου παράγοντες του τομέα της κοινωνικής πολιτικής, καθώς και εκπρόσωποι των υπό ένταξη χωρών. Μια έκθεση στην οποία θα επισημαίνονται τα θέματα που θίχτηκαν και τα σημεία τριβής των συζητήσεων εκτιμάται ότι θα συμβάλει σημαντικά στην κατάρτιση του πρώτου τετραετούς προγράμματος εργασίας μετά τη διεύρυνση.

Εντατικοποίηση των προετοιμασιών για τη διεύρυνση

Η διαδικασία ένταξης των επερχόμενων νέων κρατών μελών της ΕΕ στο πρόγραμμα εργασίας του Ιδρύματος συνεχίστηκε κατά το 2003. Ιδιαίτερες προσπάθειες καταβλήθηκαν για την ενσωμάτωση των δέκα υπό ένταξη χωρών στα εργαλεία παρακολούθησης και στα ερευνητικά δίκτυα του Ιδρύματος, μέσω της διασφάλισης της συμμετοχής τους στα συνέδρια και τις εκδηλώσεις του Ιδρύματος. Σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου του Ιδρύματος, οι τριμερείς παρατηρητές των νέων κρατών μελών διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο κατά τη διάρκεια του έτους.

Με τη δημοσίευση, τον Οκτώβριο, της έκθεσης *Οι συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (Working conditions in the acceding and candidate countries)*, ολοκληρώθηκε η επέκταση στις 13 υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες της έρευνας ορόσημο του Ιδρύματος για τις συνθήκες εργασίας. Η έκθεση αυτή παρέχει την πρώτη σημαντική συγκριτική αξιολόγηση του

εργασιακού περιβάλλοντος στις εν λόγω χώρες, στις παραμονές της διεύρυνσης, αποτελώντας μια μοναδική πηγή δεδομένων για τις εργασιακές συνθήκες που επικρατούν σε αυτές. Ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου στο πλαίσιο της προετοιμασίας των 10 υπό ένταξη χωρών για την προσχώρηση στην οικονομική και νομισματική ένωση αποτέλεσε το επίκεντρο ενός ακόμη έργου, το οποίο ολοκληρώθηκε με τη δημοσίευση, τον Οκτώβριο, της έκθεσης με τίτλο *Ο κοινωνικός διάλογος και η ONE στις υπό ένταξη χώρες (Social dialogue and EMU in the acceding countries)*. Η δεύτερη φάση του έργου αυτού ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του έτους με στόχο τη χάραξη ενός «οδικού χάρτη» για την επίτευξη εργασιακής αρμονίας στις δέκα νέες υποψήφιες χώρες, φέρνοντας σε επαφή τους κοινωνικούς εταίρους και τις κυβερνήσεις ώστε να χρησιμοποιηθεί ο κοινωνικός διάλογος ως μέθοδος επίλυσης διαφορών. Η πλήρης έκθεση, η οποία θα καλύπτει το εν λόγω ζήτημα στα δέκα νέα κράτη μέλη, θα δημοσιευθεί το 2004.

Το συνέδριο του Μαΐου του 2003, «Καλύτερη εργασία και ζωή: Προς μια συνεκτική και ανταγωνιστική διευρυμένη Ευρώπη» ('Better work and life: Towards an inclusive and competitive enlarged Union'), εξέτασε την πτυχή της ποιότητας στους τομείς της εργασίας και της διαβίωσης στη διευρυμένη Ευρώπη. Η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε από το Ίδρυμα και το ελληνικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στο πλαίσιο της ελληνικής προεδρίας της ΕΕ. Παράγοντες υψηλού επιπέδου (υπουργοί, αξιωματούχοι, κοινωνικοί εταίροι, διεθνείς οργανισμοί, κ.λπ.) συμμετείχαν στο συνέδριο, τα αποτελέσματα του οποίου τροφοδότησαν την επακόλουθη υπουργική διάσκεψη με αντικείμενο τα ίδια θέματα.

Συνεισφορά στην ευρωπαϊκή ατζέντα κοινωνικής πολιτικής

Το Ίδρυμα εκπλήρωσε τη δέσμευσή του για την παροχή γνώσης, δεδομένων και αναλύσεων στους κοινωνικούς εταίρους και τις κυβερνήσεις, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων της Λισσαβόνας προκειμένου να καταστεί η Ευρώπη η «πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης παγκοσμίως έως το 2010». Κατά τη διάρκεια του 2003, οι αναλύσεις και οι συστάσεις του Ιδρύματος συμπεριελήφθησαν σε ανακοινώσεις, ψηφίσματα και γνωμοδοτήσεις της ΕΕ με αντικείμενο τις ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης, την οικονομική συμμετοχή, τη μετανάστευση και την απασχόληση, καθώς και την εργασιακή αλλαγή που προωθείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Ομοίως, σε μια περίοδο κατά την οποία η δημόσια συζήτηση σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ επικεντρωνόταν στα πιθανά νομοθετικά μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας και της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας, η έκθεση του Ιδρύματος με τίτλο *Πρόληψη της βίας και της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας (Preventing violence and harassment in the workplace)*, προσέφερε μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης και των τάσεων, παρέχοντας επακριβή στοιχεία σχετικά με την έκταση του φαινομένου και το σχετιζόμενο κόστος.

Η έκθεση του Ιδρύματος με τίτλο *Ασθένεια, αναπηρία και κοινωνική ένταξη (Illness, disability and social inclusion)*, συνεισέφερε, ομοίως, στην τρέχουσα συζήτηση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών για την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης ανθρώπων με χρόνιες ασθένειες (σωματικές ή διανοητικές) ή αναπηρίες. Η έκθεση επικεντρώνεται στο γεγονός ότι οι ομάδες αυτές εξακολουθούν να προσκρούουν σε σωματικά, νομικά και διοικητικά εμπόδια και ότι ο διαχωρισμός ξεκινάει από πολύ νωρίς, με τα παιδιά συχνά να προωθούνται σε παράλληλα δίκτυα εκπαίδευσης ή να αποκλείονται με άλλους τρόπους από την υπόλοιπη κοινωνία. Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση και οι οποίες επικεντρώνονται στην ανάγκη ενίσχυσης του διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους, σχετικά με τον σχεδιασμό και τη χάραξη πολιτικών σε τοπικό επίπεδο σε συνεργασία με ομάδες ατόμων με

αναπηρίες, αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης κατά τη διάρκεια της ιταλικής προεδρίας της ΕΕ το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Ενίσχυση των εργαλείων και των δραστηριοτήτων παρακολούθησης

Τα εργαλεία και οι δραστηριότητες παρακολούθησης αποτέλεσαν το επίκεντρο των εργασιών των τεσσάρων βασικών τομέων έρευνας του Ιδρύματος κατά το 2003. Σε συνδυασμό με τις προσπάθειες για την ολοκλήρωση της προετοιμασίας για τη διεύρυνση, όλα τα εργαλεία παρακολούθησης διευρύνθηκαν προκειμένου να συμπεριληφθούν τα νέα κράτη μέλη. Η πρώτη έρευνα σχετικά με την *Ποιότητα Ζωής στην Ευρώπη (Quality of life in Europe)* ολοκληρώθηκε βάσει συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στο σύνολο των 28 υφιστάμενων, νέων και υποψήφιων κρατών μελών της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Εργασιακών Σχέσεων (EIRO) επέκτεινε, ομοίως, την κάλυψη των ειδήσεων και τις αναλύσεις σχετικά με τις εξελίξεις στον τομέα των εργασιακών σχέσεων στην πλειοψηφία των νέων κρατών μελών της ΕΕ και των υποψήφιων χωρών. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αναδιάρθρωσης, το εργαλείο παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου της Αλλαγής (ΕΠΑ) συνεισέφερε δεδομένα σχετικά με τις τάσεις εργασιακής αναδιάρθρωσης και περικοπών θέσεων εργασίας σε όλους τους τομείς της Ευρώπης. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Συνθηκών Εργασίας (EWCO) συστάθηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, παρέχοντας σε τακτική βάση, μέσω ενός δικτύου εθνικών ανταποκριτών, πληροφορίες σχετικά με θέματα τα οποία ποικίλλουν από την εργασιακή αυτονομία έως τους ρυθμούς εργασίας και την ευέλικτη απασχόληση. Τέλος, εις απάντηση προς τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα σε πληθώρα κρατών μελών της ΕΕ σε ό,τι αφορά τη μείωση του χρόνου εργασίας και την αύξηση της ευελιξίας του χρόνου εργασίας, ολοκληρώθηκαν οι προετοιμασίες για την εκπόνηση μιας έρευνας σχετικά με το χρόνο, προγραμματισμένης για το 2004.

Ενίσχυση των διαύλων επικοινωνίας

Οι εντατικές προσπάθειες που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του τρέχοντος τετραετούς προγράμματος εργασίας με στόχο την αύξηση της προσβασιμότητας στο ερευνητικό έργο, τα δεδομένα και τις αναλύσεις του Ιδρύματος μέσω της χρήσης διαύλων επικοινωνίας για συγκεκριμένους αποδέκτες-στόχους, ενισχύθηκαν σημαντικά μέσω της δημιουργίας ειδικών δικτύων επικοινωνίας. Η επικοινωνία με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενισχύθηκε σε μεγάλο βαθμό μέσω των εργασιών του Γραφείου συνδέσμου στις Βρυξέλλες και, ειδικότερα, μέσω της ανάπτυξης επαφών μεταξύ των αρμοδίων για τη χάραξη πολιτικής της ΕΕ, των κοινωνικών εταίρων, των επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο των δημόσιων ακροάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των συνεδριάσεων με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Το δίκτυο των εθνικών γραφείων συνδέσμων ενίσχυσε τις προσπάθειες προσδιορισμού των κατάλληλων ομάδων-στόχων στον κατάλληλο χρόνο και τόπο, σε εθνικό, ειδικότερα, επίπεδο. Τα δίκτυα αυτά έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επικύρωση του Ιδρύματος στο πλαίσιο της παρουσίασης των ερευνητικών του αποτελεσμάτων, καθώς και στο πλαίσιο της προσαρμογής και του συγχρονισμού των μηνυμάτων του.

Διαβίβαση των μηνυμάτων του Ιδρύματος

Με την εισαγωγή, το 2003, δύο ευρέων θεμάτων πληροφόρησης και επικοινωνίας, διασφαλίστηκε η αποστολή ενός πιο συνεκτικού μηνύματος στους αποδέκτες-στόχους του Ιδρύματος. Άνω του 50% του συνόλου των δραστηριοτήτων πληροφόρησης και επικοινωνίας αφορούσαν, κατά το πρώτο ήμισυ του 2003, το θέμα «Η πολυμορφία ως μια ευκαιρία για την Ευρώπη» («Diversity as an

opportunity for Europe'), ενώ η διεύρυνση αποτέλεσε το κεντρικό θέμα του δευτέρου εξαμήνου του έτους.

Δεδομένης της αυξανόμενης σπουδαιότητας των συνεδρίων, των σεμιναρίων και των εργαστηρίων ως μέσων επικοινωνίας, το Ίδρυμα επιδόθηκε στην ανάπτυξη εργαλείων και μεθόδων διοργάνωσης συνεδρίων, για τη διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής και τη βελτιστοποίηση των διαφόρων μορφών διαλόγου.

Το Διαδίκτυο εξακολουθεί να αποτελεί το κυριότερο εργαλείο πληροφόρησης και διάδοσης πληροφοριών του Ιδρύματος, όπως επιβεβαιώνεται από τη συνεχιζόμενη αύξηση των συνδέσεων χρηστών σε αμφότερες τις ιστοθέσεις *Eurofound* και *EIROnline*. Η ιστοθέση του ΕΠΑ κατέγραψε μια σταθερή αύξηση στον αριθμό των χρηστών της καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το Ίδρυμα ξεκίνησε την ανάπτυξη μιας νέας στρατηγικής για την παρουσία του στο Διαδίκτυο, βασισμένης στα πορίσματα ενός μεγάλου αριθμού αξιολογήσεων και μιας έρευνας ευρείας κλίμακας μεταξύ των χρηστών του Διαδικτύου, όπου επισημαίνονται οι αλλαγές που κρίνονταν απαραίτητες, από άποψη αρχιτεκτονικής και περιεχομένου, για την ανάπτυξη αυτού του σημαντικού διαύλου επικοινωνίας.

Ο αριθμός των επισκέψεων στο Ίδρυμα κυμάνθηκε στα ίδια επίπεδα – συνολικά 66 οργανωμένες επισκέψεις έναντι 68 το 2002 – αλλά ο μέσος χρόνος που αφιερώθηκε σε αυτές από το προσωπικό αυξήθηκε από 253 σε 273 ώρες, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίζει την εντατικοποίηση και τη μεγαλύτερη εξατομίκευση των προγραμμάτων επίσκεψης.

Βελτίωση της εσωτερικής αποδοτικότητας

Η σύσταση μιας νέας σειράς δημοσιονομικών κανονισμών οδήγησε στην αύξηση των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων του Ιδρύματος. Η εξέλιξη αυτή πραγματοποιήθηκε τη στιγμή που η βελτίωση της παρακολούθησης των έργων και των διαδικασιών εφαρμογής είχε ως αποτέλεσμα την πλήρη (99,9%) απορρόφηση του προϋπολογισμού για το 2003. Ξεκίνησαν συζητήσεις σχετικά με την εισαγωγή νέου κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων, με στόχο την εναρμόνιση του σχετικού κανονισμού του Ιδρύματος με αυτούς των άλλων οργανισμών της ΕΕ. Η ενσωμάτωση των τριμερών εκπροσώπων των νέων κρατών μελών πρόκειται να επιφέρει αλλαγές στη μελλοντική διοίκηση του Ιδρύματος. Επί του θέματος αυτού, το διοικητικό συμβούλιο διαμόρφωσε μια πρόταση σε συνεργασία με τους δύο άλλους τριμερείς οργανισμούς, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης στη Θεσσαλονίκη και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία που εδρεύει στο Μπιλμπάο.

Ποιότητα ζωής σε μια διευρυμένη Ευρώπη: Συνθήκες διαβίωσης

Η ποιότητα ζωής στην Ευρώπη αποτέλεσε το επίκεντρο των εργασιών στον τομέα των συνθηκών διαβίωσης κατά τη διάρκεια του 2003. Τον Μάιο ξεκίνησε η πρώτη έρευνα του Ιδρύματος σχετικά με την ποιότητα ζωής σε 28 χώρες. Στο πλαίσιο αυτής, διεξήχθησαν 26 000 συνεντεύξεις οι οποίες κάλυπταν τους τομείς της στέγασης και του περιβάλλοντος διαβίωσης, της υγείας και των υπηρεσιών υγείας, της εκπαίδευσης, των συνθηκών απασχόλησης και εργασίας, των οικογενειακών και κοινωνικών δικτύων, της χρήσης του χρόνου, του κοινωνικού κεφαλαίου και των δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και των οικονομικών πόρων.

Εξάλλου, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκε μια κοινή πρωτοβουλία με τη ΓΔ «Απασχόληση» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάλυση και σύγκριση των δεδομένων του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και την ποιότητα ζωής στην ΕΕ και τις 13 υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες, ενώ αναμένεται η δημοσίευση μιας σειράς εκθέσεων τον Μάρτιο του 2004. Επίσης, δημιουργήθηκε μία βάση δεδομένων, με δυνατότητα αναζήτησης, στατιστικών δεικτών πηγών συγκριτικών δεδομένων από ολόκληρη την ΕΕ, η οποία επί του παρόντος ενημερώνεται προκειμένου να συμπεριλάβει τα στοιχεία που διατίθενται από τα νέα κράτη μέλη. Η έναρξη της λειτουργίας της επιγραμμικής βάσης δεδομένων αναμένεται στα μέσα του 2004.

Στο πλαίσιο της συνεισφοράς του στο Ευρωπαϊκό Έτος ατόμων με ειδικές ανάγκες, το Ίδρυμα διοργάνωσε σε συνεργασία με την ιταλική προεδρία ένα συνέδριο με θέμα «Ασθένειες και ένταξη: διατηρώντας έναν σύνδεσμο με την εργασία» (*Illness and inclusion: retaining the link to work*), στο οποίο παρουσίασε την έκθεσή του *Ασθένεια, αναπηρία και κοινωνική ένταξη (Illness, disability and social inclusion)*. Το συνέδριο αποτέλεσε μια ευκαιρία συνάντησης αρμοδίων χάραξης πολιτικής, κοινωνικών εταίρων και ΜΚΟ από ολόκληρη την Ευρώπη.

Η έκθεση *Νέα οργάνωση του χρόνου κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου (A new organisation of time over working life)*, η οποία δημοσιεύθηκε το 2003, παρουσιάστηκε από το Ίδρυμα ως μια πρωτότυπη συνεισφορά στον διάλογο σχετικά με τις πολιτικές για τον χρόνο και την ποιότητα ζωής. Στην έκθεση αναπτύσσεται το εννοιολογικό πλαίσιο εξέτασης της οργάνωσης του χρόνου κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου, ενώ πραγματοποιείται η σύνδεση της πρωτοβουλίας με τις τρέχουσες εξελίξεις στα κράτη μέλη.

Δραστηριότητες παρακολούθησης και κύρια θέματα για το 2003

Η πρωτοβουλία του Ιδρύματος για την παρακολούθηση και αναφορά σε θέματα που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης και την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη περιλαμβάνει τρεις βασικές δραστηριότητες:

- διεξαγωγή, υπό μορφή συνεντεύξεων, έρευνας ευρείας κλίμακας σε 28 χώρες·
- δημιουργία μιας επιγραμμικής βάσης δεδομένων η οποία χρησιμοποιεί τις υφιστάμενες πηγές δεδομένων παρέχοντας τη δυνατότητα ανάλυσης δεδομένων·
- ανάλυση των δεδομένων του Ευρωβαρόμετρου που συλλέχθηκαν στην ΕΕ και τις υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες σχετικά με την «κοινωνική κατάσταση».

Έρευνα σχετικά με την ποιότητα ζωής

Στις 12 Μαΐου ξεκίνησε η έρευνα, σε 28 χώρες, σχετικά με την ποιότητα ζωής. Στο πλαίσιο αυτής διεξήχθησαν 26.000 συνεντεύξεις στα κράτη μέλη καθώς και στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες της ΕΕ με στόχο τη συλλογή ολοκληρωμένων στοιχείων που αφορούν θέματα σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και την ποιότητα ζωής.

Το 2004 αναμένεται η δημοσίευση επισκόπησης των κύριων αποτελεσμάτων, η οποία θα περιέχει πληροφορίες όσον αφορά τα βασικά πορίσματα σε σχέση με τη χώρα, τη δημογραφία, το επάγγελμα και το εισόδημα. Η επισκόπηση αυτή θα συνοδεύεται από μια σειρά αναλυτικών εκθέσεων σχετικά με τις διάφορες πτυχές της ποιότητας ζωής στην Ευρώπη, όπως η απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο, τα νοικοκυριά και η οικογένεια, η περίθαλψη και η κοινότητα, η στέγαση, το τοπικό περιβάλλον και οι δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και η ικανοποίηση από τη ζωή εν γένει.

Βάση δεδομένων με στατιστικούς δείκτες

Ενημερώθηκε η βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης στατιστικών δεικτών, η οποία δημιουργήθηκε βάσει πηγών συγκριτικών δεδομένων από ολόκληρη την ΕΕ. Η βάση βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της επέκτασης προκειμένου να συμπεριληφθούν οι υπό ένταξη και οι υποψήφιες χώρες. Τα δεδομένα καλύπτουν 12 τομείς στους οποίους περιλαμβάνονται οι οικονομικοί πόροι, η γνώση, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, τα νοικοκυριά και η οικογενειακή ζωή, η υγεία και η πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη, η απασχόληση και οι συνθήκες εργασίας, η στέγαση και το περιβάλλον διαβίωσης, οι κοινωνικές σχέσεις, η συμμετοχή και η ένταξη, οι μεταφορές, το τοπικό περιβάλλον και οι εγκαταστάσεις αναψυχής, οι δραστηριότητες ψυχαγωγίας και ελεύθερου χρόνου, η δημόσια ασφάλεια και η εγκληματικότητα, ο πολιτισμός, η κοινωνική ποιότητα και η ικανοποίηση από τη ζωή εν γένει. Για κάθε τομέα επελέγησαν 10-20 δείκτες βάσει της σπουδαιότητας και της διαθεσιμότητας των συγκριτικών δεδομένων. Η βάση δεδομένων, η οποία θα ενημερώνεται κάθε δύο έτη, δημιουργήθηκε προς διευκόλυνση της επιγραμματικής ανάλυσης.

Η στρατηγική παρακολούθησης του Ιδρύματος εμπεριέχει τόσο την περιγραφική όσο και την αναλυτική παρακολούθηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, δίνεται έμφαση στη διεξοδική ανάλυση για την κατανόηση των σχέσεων μεταξύ των τομέων και των λόγων για τους οποίους οι δείκτες αλλάζουν κατά την πάροδο του χρόνου. Στα μέσα του έτους δημοσιεύτηκε ένα έντυπο συνοδευτικό βάσης δεδομένων με τίτλο *Περιγραφική έκθεση σχετικά με την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη, (Illustrative report on quality of life in Europe)* στο οποίο περιγράφονται τα χαρακτηριστικά αμφοτέρων των μορφών παρακολούθησης.

Ανάλυση των δεδομένων του Ευρωβαρόμετρου

Στο πλαίσιο μιας ξεχωριστής πρωτοβουλίας, το Ίδρυμα διεξήγαγε εις βάθος ανάλυση της έρευνας του Ευρωβαρόμετρου στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες, συγκρίνοντας τα αποτελέσματά της με τα αποτελέσματα πρόσφατων συνήθων ερευνών του Ευρωβαρόμετρου στην ΕΕ των 15. Εκπονήθηκαν επτά αναλυτικές εκθέσεις οι οποίες θα δημοσιευθούν τον Μάρτιο του 2004 και αφορούν τα ακόλουθα θέματα: ικανοποίηση από τη ζωή, κοινωνικός αποκλεισμός, εισόδημα και στέγηση, εργασία και ποιότητα ζωής, υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης, οικογένεια και γονιμότητα, και μεταναστευτικές τάσεις. Επίσης, αναμένεται η εκπόνηση συνολικής έκθεσης και περίληψης σε συνεργασία με την Επιτροπή. Ένα έγγραφο βασισμένο σε μια από τις επικείμενες εκθέσεις του Ιδρύματος για τις «*Μεταναστευτικές τάσεις σε μια διευρυνόμενη Ευρώπη*» (*Migration trends in an enlarged Europe*), παρουσιάστηκε από το Ίδρυμα στο πλαίσιο ενός συνεδρίου της ιταλικής προεδρίας που πραγματοποιήθηκε στη Μόντενα με θέμα «*Διεύρυνση και εργασιακές σχέσεις*» (*Enlargement and industrial relations*).

Δίκτυο εμπειρογνομώνων

Συνεχίζεται η ανάπτυξη του δικτύου των εμπειρογνομώνων σε θέματα ποιότητας ζωής, προερχόμενων από τις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες. Η δεύτερη συνεδρίασή του, η οποία επικεντρώθηκε στα αποτελέσματα της έρευνας του Ευρωβαρόμετρου και φιλοξενήθηκε από την πολωνική Ακαδημία Επιστημών, πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία στις 5 Ιουνίου 2003. Ο Dr Marek Sczeranski, ο πολωνός Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων, άνοιξε μια ειδική συνεδρίαση για τις συνθήκες διαβίωσης στην Πολωνία. Η τρίτη συνεδρίαση του δικτύου πραγματοποιήθηκε στο Βίλνιους της Λιθουανίας στις 26-27 Νοεμβρίου 2003 σε συνεργασία με την ΓΔ «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ανακεφαλαίωση ερευνητικών δραστηριοτήτων

Διαχείριση του χρόνου κατά τη διάρκεια του βίου

Οι αλλαγές στους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων και στον καταμερισμό εργασίας επιτάσσουν την επανεξέταση των συμβατικών προτύπων εργασίας-ζωής. Οι εργαζόμενοι επιδίδονται όλο και περισσότερο στην αναζήτηση νέων μορφών οργάνωσης του χρόνου εργασίας προκειμένου να διευκολυνθούν στη διαχείριση άλλων προτεραιοτήτων, ενώ οι εργοδότες επιζητούν μεγαλύτερη ευελιξία στον χώρο εργασίας. Το ερευνητικό έργο του Ιδρύματος στον συγκεκριμένο τομέα διερευνά τους τρόπους προσέγγισης των μεταβαλλόμενων αυτών αναγκών μέσω της αναδιοργάνωσης της χρήσης του χρόνου κατά τη διάρκεια του βίου, εστιάζοντας ειδικότερα στα χρόνια εργασίας των εργαζομένων.

Η έκθεση που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της πρώτης ερευνητικής φάσης και η οποία δημοσιεύθηκε στα μέσα του 2003 παρέχει το εννοιολογικό πλαίσιο για την εξέταση της οργάνωσης του χρόνου κατά τη διάρκεια του βίου, σε συνδυασμό με τα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η έκθεση παρουσιάζει, επίσης, μια επισκόπηση των μεταβαλλόμενων προτύπων και προτιμήσεων σε ό,τι αφορά τη χρήση του χρόνου, καθώς και μια σειρά μέτρων, όπως η δυνατότητα αύξησης της άδειας μετ' αποδοχών κατά τη διάρκεια των περιόδων άγχους προς αντιστάθμιση της επέκτασης του ορίου συνταξιοδότησης, και η εισαγωγή δομών κοινωνικής ασφάλισης προσαρμοσμένων στη νέα οργάνωση του χρόνου. Η έκθεση, η οποία παρουσιάστηκε, συν τοις άλλοις, ως συνεισφορά στο διάλογο σχετικά με τις συντάξεις, διερευνά ειδικότερα τις ακόλουθες προκλήσεις:

- Προσδιορίζει τις δυνατότητες αύξησης του χρόνου εργασίας κατά τη διάρκεια του βίου·
- Απαντά στο κρίσιμο ερώτημα που αναζητά τρόπους συνδυασμού της επέκτασης του ορίου συνταξιοδότησης και του χρόνου εργασίας κατά τη διάρκεια του βίου με πρωτοβουλίες που ενθαρρύνουν και παρέχουν στους εργαζόμενους τη δυνατότητα να επεκτείνουν τον χρόνο εργασίας τους κατά τη διάρκεια του βίου·
- Προωθεί την υιοθέτηση διαφορετικών τρόπων οργάνωσης του χρόνου καθ' όλη τη διάρκεια του βίου για την υποστήριξη της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος.

Ανταποκρινόμενο στο αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Ίδρυμα παρουσίασε ένα έγγραφο βασισμένο σε μια έρευνα που παρουσιάστηκε σε ένα συνέδριο της ιταλικής προεδρίας με τίτλο «Γήρανση και συντάξεις» ('Ageing and pensions') (Μπολόνια, 18 Σεπτεμβρίου). Το Ίδρυμα παρουσίασε, επίσης, ένα έγγραφο με θέμα «Χρήση του χρόνου και νέα οργάνωση του χρόνου» ('Time use and a new organisation of time') στο Παγκόσμιο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης για την Έρευνα της Χρήσης του Χρόνου (Βρυξέλες, 19 Σεπτεμβρίου).

Στρατηγικές καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας σε μειονεκτούσες περιφέρειες

Ο ρόλος του «κοινωνικού κεφαλαίου» ως έννοιας της περιφερειακής πολιτικής αναδείχθηκε στο πλαίσιο των πρόσφατων συζητήσεων σχετικά με τα μέτρα επίτευξης των στόχων ενίσχυσης της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης, καθώς και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Εντούτοις, η έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου θέτει μια σειρά δυνητικώς αμφιλεγόμενων ζητημάτων σε ό,τι αφορά τη συνάφειά της με την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση, την προστιθέμενη αξία της ως εργαλείου για την χάραξη πολιτικών και τον αντίκτυπο της στην ανταγωνιστικότητα των λιγότερο προνομιούχων περιφερειών. Υπό το πρίσμα αυτό, κύριος στόχος του έργου είναι η αξιολόγηση της χρησιμότητας της έννοιας του «περιφερειακού κοινωνικού κεφαλαίου» για τους αρμόδιους χάραξης πολιτικής, με επίκεντρο τις μειονεκτούσες περιφέρειες. Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση η οποία παρείχε το θεωρητικό υπόβαθρο και το επεξηγηματικό πλαίσιο των εμπειρικών εργασιών. Η μελέτη εστιάζει το ενδιαφέρον της στις διαβουλευσεις με σημαντικές οργανώσεις, καθώς και στον προσδιορισμό της ορθής πρακτικής και της επιτόπιας εργασίας σε πέντε ή έξι μειονεκτούσες περιφέρειες. Στις μελέτες περιπτώσεων συμπεριελήφθησαν συζητήσεις με περιφερειακές αρχές, δημόσιους φορείς, κοινωνικούς εταίρους και ΜΚΟ. Για τη διευκόλυνση της συλλογής πληροφοριών κατά τη μελέτη, πραγματοποιήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου, στο Ίδρυμα, εργαστήριο στο οποίο συμμετείχαν οι αρμόδιοι εμπειρογνώμονες.

Προσφορά εργατικού δυναμικού στις υπηρεσίες περίθαλψης

Η μελέτη αυτή εστιάζει το ενδιαφέρον της στην παροχή υπηρεσιών περίθαλψης, στο πλαίσιο, ειδικότερα, της διαχείρισης της υγείας και της περίθαλψης εξαρτώμενων και ασθενών ατόμων όλων των ηλικιών, περιλαμβανομένης της περίθαλψης κατ' οίκον και σε επίπεδο κοινότητας, αλλά όχι της νοσοκομειακής περίθαλψης. Η έρευνα επικεντρώνεται στους εργαζόμενους στον τομέα της περίθαλψης υπό καθεστώς νόμιμης απασχόλησης, αναγνωρίζοντας ότι πολλοί έμμισθοι εργαζόμενοι απασχολούνται υπό καθεστώς αδήλωτης εργασίας και το ότι η περίθαλψη παρέχεται, ως επί το πλείστον, από την οικογένεια. Η πρώτη φάση ξεκίνησε σε έξι κράτη μέλη, στη Γαλλία, την Ελλάδα, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ιταλία, και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι εργασίες της έρευνας εγκαινιάστηκαν με τη διερεύνηση του πλαισίου εφαρμογής των μέτρων για την αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού στον τομέα της περίθαλψης, και την εξέταση των εξελίξεων στις πολιτικές και τις πρακτικές των συμμετεχουσών χωρών. Επί του παρόντος, αναπτύσσεται ένα πλαίσιο ανάλυσης της ορθής πρακτικής, με επίκεντρο τα βασικά θέματα της κινητικότητας, της κατάρτισης και των συνθηκών απασχόλησης των εργαζομένων στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, πρόκειται να διατεθεί, μέσω του παγκόσμιου ιστού, ένας κατάλογος περιπτώσεων καλής πρακτικής στο πλαίσιο των εθνικών πρωτοβουλιών και των μέτρων που λαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο.

Συμβολή στη διεύρυνση

Η διεύρυνση αποτέλεσε, κατά τη διάρκεια του έτους, το επίκεντρο δύο σημαντικών δραστηριοτήτων της ομάδας για τις συνθήκες διαβίωσης. Στο πλαίσιο της πρώτης, και σε συνεργασία με την Επιτροπή, το Ίδρυμα ανέλαβε το 2003 την πραγματοποίηση μιας εις βάθος ανάλυσης των αποτελεσμάτων των ερευνών του Ευρωβαρόμετρου για την ποιότητα ζωής στην ΕΕ και στις υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες (βλέπε παραπάνω). Στο πλαίσιο της δεύτερης δραστηριότητας, η έρευνα του Ιδρύματος *Ποιότητα Ζωής στην Ευρώπη (Quality of Life in Europe)* διεξήχθη στην ΕΕ και στις 13 υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες (βλέπε παραπάνω).

Στο προσκήνιο

Ασθένειες και ένταξη

Το 2003 ανακηρύχθηκε επισήμως ως «Ευρωπαϊκό Έτος ατόμων με ειδικές ανάγκες». Η απασχόληση ατόμων με αναπηρίες ή ασθένειες είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και της Στοκχόλμης για τα ποσοστά απασχόλησης, καθώς και για την προαγωγή μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Τα μέτρα που εφαρμόζονται, επί του παρόντος, στον εργασιακό χώρο για την παραμονή, την επανένταξη και την αποκατάσταση των ατόμων που εμφανίζουν χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου, είναι ανεπαρκή. Στο πλαίσιο αυτό, το Ίδρυμα ξεκίνησε μια μελέτη για την εξεύρεση τρόπων προώθησης αυτής της διαδικασίας.

Η αρχική έκθεση έρευνας, στην οποία τεκμηριώνεται η κατάσταση των ατόμων με χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες και διερευνώνται τρόποι διασφάλισης της κοινωνικής τους ένταξης, δημοσιεύθηκε στα μέσα του 2003. Η έκθεση διερευνά τη φύση και το εύρος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν διάφορες ομάδες, περιλαμβανομένων των εμποδίων πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας, και προσδιορίζει πρωτοβουλίες πολιτικής στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της στέγασης, των μεταφορών, καθώς και σε άλλους τομείς οι οποίοι προσφέρονται για την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης. Στόχος της έκθεσης ήταν να δώσει ώθηση στον διάλογο και να εντείνει την εστίαση των πολιτικών στα άτομα με μακροχρόνιες αναπηρίες και/ή χρόνιες ασθένειες, και ειδικότερα σε άτομα παραγωγικής ηλικίας.

Κύρια πορίσματα της έρευνας

- Τα άτομα με χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες συχνά στιγματίζονται από το γεγονός ότι χρήζουν περίθαλψης·
- Ο διαχωρισμός ξεκινάει από πολύ νωρίς, με τα παιδιά συχνά να προωθούνται σε παράλληλα δίκτυα εκπαίδευσης ή να αποκλείονται με άλλους τρόπους από την υπόλοιπη κοινωνία·
- Οι χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες πλήττουν το 17% του πληθυσμού της Ευρώπης και περίπου το 15% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας·
- Οι παροχές λόγω αναπηρίας υπολογίζεται ότι αντιστοιχούν στο 6% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας·
- Περίπου το ένα τέταρτο των νέων επιδομάτων αναπηρίας αφορούν διανοητικές ασθένειες·
- Περιστατικά αναπηρίας συναντώνται συχνότερα στις τάξεις των εργατών·
- Τα ποσοστά ανεργίας των ατόμων με σοβαρές ασθένειες ή αναπηρίες είναι σχεδόν τριπλάσια από τα ποσοστά ανεργίας των ατόμων χωρίς αναπηρίες·
- Οι πολιτικές για την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας με παράλληλη μείωση είναι πιθανόν να αποτύχουν·
- Τα άτομα με ασθένειες ή αναπηρίες λαμβάνουν χαμηλότερο μισθό από τα άτομα χωρίς αναπηρίες·
- Οι ασθένειες, τα εργατικά ατυχήματα και οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες αυξάνουν το ποσοστό των χρόνιων ασθενειών και αναπηριών κατά τον επαγγελματικό βίο από 5% σε 40% στην ηλικία συνταξιοδότησης.

Μειονεκτήματα των ατόμων με ασθένειες ή αναπηρίες τα οποία είναι συμφυή με την κατάστασή τους:

- Χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος και εκπαίδευσης·
- Στιγματισμός και διακριτική μεταχείριση·
- Επισφαλές καθεστώς απασχόλησης, εργασιακή ανασφάλεια και ανεργία.

Βασικές προτάσεις

- Ενίσχυση του διαλόγου σε τοπικό επίπεδο και του διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους·
- Μεγαλύτερη συμβολή των εκπροσώπων ομάδων με αναπηρίες·
- Ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλους τους τομείς πολιτικής·
- Συμφωνία «καθολικού σχεδιασμού» για τη βελτίωση της πρόσβασης σε διευκολύνσεις·
- Καθιέρωση ενιαίων κριτηρίων για τη χορήγηση επιδομάτων αναπηρίας·
- Ένταξη των παιδιών με αναπηρίες στο βασικό σύστημα εκπαίδευσης·
- Συστηματική αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών στον συγκεκριμένο τομέα·
- Καθιέρωση κώδικα πρακτικής της ΕΕ με έμφαση στην «εύλογη μέριμνα» για την απασχόληση.

Η απασχόληση αποτελεί το επίκεντρο της έρευνας στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης του έργου, η οποία ξεκίνησε το φθινόπωρο του 2003, εστιάζοντας στα μέτρα επανένταξης ή παραμονής των ατόμων με ασθένειες ή αναπηρίες εντός του εργατικού δυναμικού.

Τα αποτελέσματα αυτού του έργου παρουσιάστηκαν στο συνέδριο «Ασθένειες και ένταξη: διατηρώντας έναν σύνδεσμο με την εργασία» ('Illness and Inclusion: retaining the link to work'), το οποίο διοργανώθηκε από κοινού με την ιταλική προεδρία, στο Ρέτζιο της Καλαβρίας στις 17-18 Νοεμβρίου. Στο πλαίσιο του συνεδρίου, το οποίο συγκέντρωσε αρμοδίους χάραξης πολιτικής, κοινωνικούς εταίρους και ΜΚΟ από ολόκληρη την Ευρώπη, αξιολογήθηκε μια σειρά μέτρων διατήρησης στην απασχόληση όσων εμφανίζουν προβλήματα υγείας στην εργασία, εστιάζοντας, ειδικότερα, στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μέτρων που εφαρμόζονται στον χώρο εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Κύριες εκδηλώσεις

27-30 Μαρτίου

Διανοητικές ασθένειες και στιγματισμός στην Ευρώπη: αντιμετώπιση των προκλήσεων κοινωνικής ένταξης και ισότητας (Mental illness and stigma in Europe: facing up to the challenges of social inclusion and equity, Αθήνα

Συνέδριο της προεδρίας της ΕΕ

Ο Robert Anderson, εισηγητής μιας συνόδου εργασίας για την κοινωνική ένταξη, παρουσίασε ένα έγγραφο σχετικά με τις «Στρατηγικές για την απασχόληση ατόμων με διανοητικές ασθένειες» ('Strategies for employment of people with mental illness').

16-17 Μαΐου

Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τοπικής Ανάπτυξης και Απασχόλησης – Κοινή δράση σε τοπικό επίπεδο: περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, καλύτερη διακυβέρνηση, (‘European Forum on Local development and Employment – Acting together at local level: more and better jobs, better governance’), Ρόδος

Συνέδριο της προεδρίας της ΕΕ

Ο Henrik Litske συμμετείχε σε μια σύνοδο εργασίας για την κοινωνική οικονομία και παρουσίασε το έγγραφο με θέμα την «Ενεργοποίηση της τοπικής εταιρικής σχέσης στην κοινωνική οικονομία» (‘Activating local partnership in the social economy’).

18 Σεπτεμβρίου

Γήρανση και συντάξεις, (Ageing and pensions), Μπολόνια

Συνέδριο της προεδρίας της ΕΕ

Ο Hubert Krieger παρουσίασε ένα έγγραφο με θέμα «Αναδιοργάνωση του χρόνου κατά τη διάρκεια του βίου» (‘Reorganisation of time over the life course’).

16-17 Οκτωβρίου

Δεύτερη ευρωπαϊκή συνεδρίαση στρογγυλής τραπέζης σχετικά με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό: Ο ρόλος της οικογένειας στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης (Second European round table on poverty and social exclusion: The role of the family in promoting social inclusion), Τορίνο

Συνέδριο της προεδρίας της ΕΕ το οποίο διοργανώθηκε από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Ο Robert Anderson συμμετείχε σε σύνοδο εργασίας με θέμα «Υπηκοότητα και πρόσβαση σε δικαιώματα» (‘Citizenship and access to rights’) και παρουσίασε ένα έγγραφο σχετικά με την «Ποιότητα στις δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες» (‘Quality in social public services’).

17-18 Νοεμβρίου

Ασθένειες και απασχόληση: Διατηρώντας έναν σύνδεσμο με την εργασία (Illness and employment: Retaining the link to work), Ρέτζιο Καλαβρία

Συνέδριο που διοργανώθηκε από κοινού από το Ίδρυμα, την ιταλική προεδρία της ΕΕ και την περιφέρεια της Καλαβρίας. Συμμετείχαν μέλη του Ιδρύματος όπως οι Willy Bushak, Robert Anderson και Philippe Bronchain.

16-18 Δεκεμβρίου

Η περιφερειακή διάσταση των πολιτικών για την αναπηρία (The regional dimension of disability policies), Λα Ριόχα (Ισπανία)

Συνέδριο που διοργανώθηκε από κοινού από την Επιτροπή των Περιφερειών και το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αναπηρίας. Ο Philippe Bronchain παρουσίασε ένα έγγραφο με θέμα τη «Διατήρηση και επανένταξη στην απασχόληση των ατόμων με χρόνιες ασθένειες ή αναπηρία: Ποιοι είναι οι ρόλοι σε τοπικό επίπεδο;» (‘Maintaining and integrating people with chronic illness or disability in employment: What are the roles at local level?’).

Η εργασία ως βιοπορισμός στη νέα Ευρώπη: Συνθήκες εργασίας

Η ποιότητα της εργασίας και της απασχόλησης εξακολούθησε να αποτελεί την εννοιολογική βάση των δραστηριοτήτων του αρμόδιου τμήματος για τις συνθήκες εργασίας το 2003, συνιστώντας, παράλληλα, το υπόβαθρο των δραστηριοτήτων παρακολούθησης και των πρωτοβουλιών του στον τομέα της στρατηγικής έρευνας.

Με τη δημοσίευση, ειδικότερα, του τρίτου εγγράφου του Ιδρύματος με θέμα την *Ποιότητα της εργασίας και της απασχόλησης των γυναικών: Εργαλεία της αλλαγής (Quality of women's work and employment: Tools for change)* αναδείχθηκε η οπτική του φύλου στο πλαίσιο της ποιότητας της εργασίας και της απασχόλησης.

Ενόψει της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την ένταξη δέκα νέων χωρών τον Μάιο του 2004, το Ίδρυμα δημοσίευσε την τελική του έκθεση για τις *Συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (Working conditions in the acceding and candidate countries)*. Βασισμένα σε ένα ερωτηματολόγιο, παρεμφερές αυτού που χρησιμοποιήθηκε στις προηγούμενες έρευνες του Ιδρύματος για τις συνθήκες εργασίας, τα αποτελέσματα παρέχουν μια ενδιαφέρουσα περιγραφή, με φόντο τις σχετικές πολιτικές, του περιβάλλοντος εργασίας σε 28 χώρες της Ευρώπης.

Περαιτέρω, στα τέλη του 2003 ξεκίνησε τις εργασίες του το δίκτυο ανταποκριτών των εμπειρογνομόνων σε θέματα συνθηκών εργασίας. Το δίκτυο αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους μιας νέας πρωτοβουλίας βασισμένης σε διαδικτυακές εφαρμογές, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Εργασιακών Σχέσεων. Το Παρατηρητήριο πρόκειται να συμπληρώσει το υφιστάμενο ερευνητικό έργο του Ιδρύματος, παρέχοντας δελτία τύπου και αναλύσεις από επιλεγμένα κράτη μέλη σχετικά με θέματα που αφορούν το εργασιακό περιβάλλον τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Δραστηριότητες παρακολούθησης και κύρια θέματα για το 2003

Έρευνα για τις συνθήκες εργασίας

Η έρευνα του Ιδρύματος για τις συνθήκες εργασίας αποτελεί, ήδη από το 1990, μια διαδεδομένη και περιεκτική πηγή συγκριτικών δεδομένων για το ευρωπαϊκό εργασιακό περιβάλλον. Η πιο πρόσφατη φάση των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος ολοκληρώθηκε με τη δημοσίευση, τον Οκτώβριο του 2003, μιας σημαντικής έκθεσης με τίτλο *Οι συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (Working conditions in the acceding and candidate countries)*. Στην έκθεση αυτή πραγματοποιείται μια ανάλυση των στοιχείων της έρευνας που διεξήχθη το 2002, ενώ παρέχεται μια βάση σύγκρισης μεταξύ των υφιστάμενων κρατών μελών, των 10 χωρών που πρόκειται να ενταχθούν τον Μάιο του 2004 και των τριών υποψήφιων χωρών.

Πορίσματα της έρευνας

- Τα ωράρια εργασίας είναι πιο παρατεταμένα στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (στα στοιχεία αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται τα ωράρια εργασίας στην Τουρκία) απ' ό,τι στην ΕΕ, με 44,4 ώρες ανά εβδομάδα έναντι 38,2 ωρών αντίστοιχα. Επίσης, τα ιδιόμορφα ωράρια εργασίας, κυρίως η εργασία σε βάρδιες και η νυχτερινή εργασία, είναι περισσότερο διαδομένα στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες, σε αντίθεση με την εργασία μερικής απασχόλησης η οποία είναι λιγότερο διαδεδομένη (μόλις 7% έναντι ποσοστού 17% στην ΕΕ).
- Οι εργαζόμενοι που πιστεύουν ότι η εργασία τους θέτει σε κίνδυνο την υγεία και την ασφάλειά τους είναι περισσότεροι στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (40%) απ' ό,τι στην ΕΕ (27%).
- Η κατανομή των γυναικών στις διάφορες επαγγελματικές κατηγορίες και τα επίπεδα ιεραρχίας είναι περισσότερο ισομερής στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες απ' ό,τι στην ΕΕ. Στις υπό ένταξη χώρες, το 27% των ερωτηθέντων απάντησε ότι ο άμεσος προϊστάμενός τους είναι γυναίκα, έναντι ποσοστού 23% στην ΕΕ.
- Ο «διπλός φόρτος εργασίας» εμφανίζει τάσεις περισσότερο ισόποσης κατανομής στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες απ' ό,τι στην ΕΕ. Σε σύγκριση με τους ομόφυλους τους στα κράτη μέλη της ΕΕ, οι άνδρες των μελλοντικών κρατών μελών έχουν περισσότερες πιθανότητες να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες όπως η φροντίδα και η εκπαίδευση των παιδιών, το μαγείρεμα ή οι οικιακές δουλειές.

Η παρακολούθηση των συνθηκών εργασίας σε τομεακό επίπεδο αποτελεί σημαντικό συμπλήρωμα των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος. Το 2003, το τμήμα ολοκλήρωσε την εις βάθος ανάλυσή του σε σχέση με τις συνθήκες εργασίας και τα θέματα που αφορούν την ποιότητα της εργασίας και της απασχόλησης στους κλάδους των ξενοδοχείων/εστιατορίων και των οδικών μεταφορών. Καρπό αυτού του έργου αποτέλεσε η εκπόνηση δεκαπέντε εθνικών εκθέσεων για κάθε τομέα καθώς και δύο ενοποιημένων εκθέσεων, η δημοσίευση των οποίων αναμένεται το 2004. Σε κάθε έκθεση πραγματοποιείται μια σύντομη, πλην όμως κρίσιμη, επισκόπηση της κατάστασης στους δύο κλάδους, των τάσεων και των εξελίξεων που διαμορφώνουν τους συγκεκριμένους κλάδους και των θεμάτων προβληματισμού που απασχολούν τόσο τους εργαζόμενους σε αυτούς όσο και τους αρμοδίους χάραξης πολιτικής στον εν λόγω τομέα.

Μία ακόμη συνιστώσα των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος που ολοκληρώθηκαν το 2003 ήταν η κατάρτιση ενός καταλόγου ερευνών για τις υφιστάμενες συνθήκες εργασίας. Η έρευνα αυτή, η οποία δημοσιεύθηκε στην ιστοθέση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Συνθηκών Εργασίας, προβαίνει σε μια εις βάθος σύγκριση 18 ερευνών για τις εργασιακές συνθήκες, προσδιορίζοντας το εύρος των μεθοδολογικών και των προσανατολισμένων στο περιεχόμενο προσεγγίσεων σε ό,τι αφορά την περιγραφή του εργασιακού περιβάλλοντος στις ευρωπαϊκές και τις άλλες εκβιομηχανισμένες χώρες.

Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Συνθηκών Εργασίας

Έχοντας τεθεί σε λειτουργία τον Αύγουστο του 2003, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Συνθηκών Εργασίας (EWCO) είναι ένα εργαλείο, βασισμένο σε διαδικτυακές εφαρμογές, για την παρακολούθηση θεμάτων που άπτονται του τομέα της ποιότητας της εργασίας και της απασχόλησης στην Ευρώπη. Ένα δίκτυο ανταποκριτών παρέχει δελτία τύπου, αναλύσεις των ερευνητικών δεδομένων και πληροφορίες σχετικά με επιλεγμένα θέματα. Στην αρχική του φάση, το δίκτυο περιλαμβάνει ανταποκριτές στις ακόλουθες χώρες – Γαλλία, Φινλανδία, Ισπανία, Κάτω

Χώρες, Γερμανία, Δανία, Σουηδία – καθώς και έναν ανταποκριτή σε επίπεδο ΕΕ. Το Παρατηρητήριο αντικατοπτρίζει τη διεύρυνση του ρόλου του Ιδρύματος σε ό,τι αφορά τη συλλογή και τη διάδοση πληροφοριών στο πεδίο της ποιότητας της εργασίας και της απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, ο ρόλος που επιτελεί, προσδίδοντας μια εθνική οπτική σε θέματα ενδιαφέροντος, είναι συμπληρωματικός των υφιστάμενων ερευνητικών δεδομένων και μελετών του Ιδρύματος.

Ανακεφαλαίωση ερευνητικών δραστηριοτήτων

Ευελιξία

Το Ίδρυμα διεξάγει, εδώ και πολλά χρόνια, έρευνες στον τομέα της «ευελιξίας», θίγοντας τα ξεχωριστά αλλά συναφή θέματα της ευελιξίας του χρόνου εργασίας, της ευελιξίας της αγοράς εργασίας και της ευελιξίας της οργάνωσης της εργασίας. Το 2003, το Ίδρυμα δημοσίευσε μια βιβλιογραφική επισκόπηση στους τομείς της ευελιξίας και της κοινωνικής προστασίας, εστιάζοντας στις ακόλουθες παροχές:

- επίδομα ανεργίας (περιλαμβανομένων, εφόσον υπήρχαν, των παροχών κατώτατου εισοδήματος)·
- επίδομα σύνταξης/γήρατος·
- γονική άδεια (όσον αφορά, ειδικότερα, την άδεια φροντίδας παιδιού)·
- επίδομα ιατρικής περίθαλψης (σε ό,τι αφορά την προσβασιμότητα και το εύρος των υπηρεσιών που παρέχονται στους εργαζόμενους).

Οι εργασίες αυτές περιέλαβαν μια συστηματική περιγραφή και ανάλυση των διαφόρων προκλήσεων που θέτει η ευελιξία στα κράτη πρόνοιας, διερευνώντας τις μελλοντικές προοπτικές της κοινωνικής προστασίας στο πλαίσιο της «εισαγωγής στοιχείων ευελιξίας» στην εργασία και την απασχόληση. Με επίκεντρο το ζήτημα της ευέλικτης ασφάλειας, η έκθεση εστίασε το ενδιαφέρον της σε τρεις βασικές παραμέτρους που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: η υποκατάσταση του εισοδήματος, η απασχολησιμότητα και η χρονική διάσταση της ασφάλειας. Παράλληλα με τη συνολική περιγραφή των θεμάτων της κοινωνικής προστασίας και της ευελιξίας στα κράτη μέλη της ΕΕ, η έκθεση συμπεριέλαβε τη διεξαγωγή εις βάθος αναλύσεων στις ακόλουθες χώρες: Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία, Κάτω Χώρες, Ισπανία και Γερμανία.

Οι φτωχοί εργαζόμενοι

Η αρχική σημασία της, αμερικανικής προέλευσης, έννοιας «φτωχοί εργαζόμενοι» αναφέρεται σε όσους είναι μεν απασχολούμενοι, αλλά βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Παρά το αυξανόμενο ενδιαφέρον τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί ένας κοινώς αποδεκτός ορισμός του ποιοι εμπεριέχονται στην έννοια «φτωχοί εργαζόμενοι». Οι πρωταρχικοί στόχοι του έργου αυτού, με αφετηρία το 2002, συνίστανται στο να διασαφηνιστούν τα διακυβευόμενα ζητήματα που αφορούν την ευάλωτη αυτή ομάδα, να προσδιοριστεί ποσοτικά ο αριθμός και τα χαρακτηριστικά των «φτωχών εργαζόμενων» και να προσδιοριστούν πολιτικές με στόχο την αναχαίτιση της εξάπλωσης του φαινομένου. Στις αρχές του 2004 αναμένεται η δημοσίευση της σχετικής βιβλιογραφικής επισκόπησης.

Συμβολή στη διεύρυνση

Το 2003, το Ίδρυμα δημοσίευσε την τελική του έκθεση με θέμα *Οι συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και τις υποψηφίες χώρες (Working conditions in the acceding and candidate countries)*, με βάση την έρευνα που διεξήχθη κατά την περίοδο 2001-2 στις 13 χώρες. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρέχουν μια επίκαιρη σκιαγράφηση του περιβάλλοντος εργασίας στα νέα κράτη μέλη, θέτοντας μια βάση για τη σύγκριση των συνθηκών εργασίας σε μια διευρυμένη Ένωση

Το 2003 ξεκίνησε ένα νέο έργο, ως συνέχεια των εργασιών της έρευνας, με επίκεντρο τα θέματα του φύλου και του χρόνου εργασίας στις δέκα υπό ένταξη χώρες. Στόχος αυτού του έργου είναι να εντάξει τα αποτελέσματα της έρευνας σε ένα πλαίσιο, επί τη βάση της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης. Ειδικότερα, πρόκειται να αναλυθούν οι λόγοι για τους οποίους υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των υπό ένταξη χωρών και των κρατών μελών της ΕΕ σε ό,τι αφορά τα στοιχεία που σχετίζονται με τον χρόνο εργασίας, ενώ θα διερευνηθούν οι διαφορετικές εκφάνσεις του φαινομένου της διάκρισης με βάση το φύλο. Οι εργασίες είχαν ως αφετηρία μια ενοποιημένη έκθεση για κάθε θέμα, καθώς και δύο σειρές εκθέσεων των χωρών.

Στο προσκήνιο

Πρόληψη της βίας και της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας

Τα θέματα της βίας και της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας έχουν προσελκύσει έντονο ενδιαφέρον σε ολόκληρη την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης απέναντι στο συγκεκριμένο πρόβλημα συνοδεύτηκε από την εντατικοποίηση των ρυθμιστικών δραστηριοτήτων και των πρακτικών πρωτοβουλιών στο χώρο εργασίας. Νέες νομοθεσίες με αντικείμενο τα προβλήματα αυτά, όπως οι οδηγίες της ΕΕ «κατά των διακρίσεων» και οι εθνικές νομοθεσίες περί παρενόχλησης, έχουν ήδη ψηφιστεί ή δρομολογηθεί.

Ωστόσο, η πλήρης έκταση του φαινομένου δεν έχει ακόμη τεκμηριωθεί. Σύμφωνα με έρευνα του Ιδρύματος, το 9% περίπου του εργατικού δυναμικού στην ΕΕ υπέστη εκφοβισμό ή παρενόχληση στον χώρο εργασίας τους τελευταίους 12 μήνες. Περίπου το 13% αναφέρει ότι έχει επίγνωση της ύπαρξης περιστατικών άσκησης σωματικής βίας στον χώρο εργασίας. Οι εκτιμήσεις αυτές ενδέχεται να είναι συντηρητικές, λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης αναφοράς τέτοιων περιστατικών σε ορισμένα κράτη μέλη, λόγω διαφορών στον βαθμό πολιτισμικής κατανόησης, στα επίπεδα ευαισθητοποίησης και στις νομικές προσεγγίσεις του θέματος.

Το Ίδρυμα οργάνωσε δύο εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια του 2003 με στόχο την παρουσίαση των εργασιών του στο συγκεκριμένο θεματικό πεδίο. Το συνέδριο που διοργανώθηκε από κοινού με τη βελγική κυβέρνηση τον Απρίλιο στις Βρυξέλλες αποτέλεσε το εφελκυστικό για την εκπόνηση της έκθεσης *Πρόληψη της βίας και της Παρενόχλησης στον Χώρο Εργασίας (Preventing violence and harassment in the workplace)*. Αφιερωμένο στο ίδιο θέμα ήταν και το πρώτο σεμινάριο που διεξήχθη υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Συνθηκών Εργασίας τον Δεκέμβριο του 2003.

Η έκθεση του Ιδρύματος αποτελεί μια σύνθεση των υφιστάμενων ερευνών σχετικά με τη βία, την παρενόχληση και συναφή φαινόμενα, όπως ο εκφοβισμός στον χώρο εργασίας. Η έκθεση περιλαμβάνει εκτενή κάλυψη των διαφόρων νομοθετικών και μη προσεγγίσεων του προβλήματος τόσο σε επίπεδο ΕΕ και όσο και σε εθνικό επίπεδο. Επιβεβαιώνει, σε μεγάλο ποσοστό, τις τρέχουσες ενδείξεις μιας αυξανόμενης τάσης ψυχολογικής κακοποίησης στον χώρο εργασίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τις γυναίκες, τους νεαρότερους εργαζόμενους και τους εργαζόμενους υπό καθεστώς επισφαλούς απασχόλησης να συνιστούν τις ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες.

Η έκθεση επιστράτη την προσοχή στο τεράστιο κόστος – σε ατομικό, οργανωτικό και κοινωνικό επίπεδο – που ενέχουν τα φαινόμενα βίας και παρενόχλησης στον χώρο εργασίας και επισημαίνει τους λόγους για τους οποίους απαιτείται μια πιο προνοητική προσέγγιση του θέματος.

Βασικές διαπιστώσεις

- Σχεδόν ένας στους δέκα εργαζόμενους ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί εκφοβισμό στον χώρο εργασίας του.
- Πάνω από το 7% των εργαζόμενων στην ΕΕ γνωρίζουν ότι έχει ασκηθεί σωματική βία στον χώρο εργασίας τους, ενώ το 2% αναφέρει ότι έχει δεχθεί σωματική βία στην εργασία.
- Οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες στη βία και την παρενόχληση στον χώρο εργασίας σε σύγκριση με τους άνδρες και τείνουν να απασχολούνται συχνότερα σε τομείς «υψηλού κινδύνου», όπως η εκπαίδευση, η υγεία, ο κλάδος των ξενοδοχείων και των εστιατορίων, και οι δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες.
- Στις αρνητικές συνέπειες της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας, από άποψη κόστους και παραγωγικότητας, περιλαμβάνονται τα αυξημένα ποσοστά απουσιών, οι ασθένειες, η πρόωρη συνταξιοδότηση, η συχνότερη εναλλαγή προσωπικού, οι αυξημένες ασφαλιστικές εισφορές και η αμαύρωση της εταιρικής εικόνας.
- Υπάρχουν ποικίλες εκτιμήσεις για το οικονομικό κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι οργανισμοί σε περίπτωση παρενόχλησης στον χώρο εργασίας. Σύμφωνα με σουηδικές έρευνες, κάθε θύμα παρενόχλησης αντιπροσωπεύει για τον οργανισμό στον οποίο ανήκει κόστος της τάξης των €30.000 - €100.000 ετησίως.

Κύριες εκδηλώσεις

6 Φεβρουαρίου

Μεσημβρινή συνεδρίαση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες

Ο Pascal Paoli παρουσίασε τις συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και υπονήπιες χώρες βασιζόμενος στα στοιχεία της έρευνας του Ιδρύματος.

27 Μαρτίου

Μεσημβρινή συνεδρίαση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες

Η Sabrina Tesoka παρουσίασε την έκθεση του Ιδρύματος, Πρόληψη της Βίας και της Παρενόχλησης στον Χώρο Εργασίας (Preventing Violence and Harassment in the Workplace), ενώπιον αξιωματούχων της Επιτροπής και άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

29 Απριλίου

Βία και παρενόχληση στον χώρο εργασίας, Βρυξέλλες

Σεμινάριο που διοργανώθηκε από κοινού από το Ίδρυμα και τη βελγική κυβέρνηση συγκεντρώνοντας περισσότερους από εκατό εμπειρογνώμονες του εν λόγω τομέα.

12-13 Μαΐου

Καλύτερη εργασία και ζωή, Αλεξανδρούπολη, Ελλάδα

Ο Pascal Paoli παρουσίασε το έργο της ομάδας για τις συνθήκες εργασίας σχετικά με τον χρόνο εργασίας και την ευελιξία, στο συνέδριο της ελληνικής προεδρίας που διοργανώθηκε από κοινού από το Ίδρυμα και την ελληνική προεδρία της ΕΕ.

17 Σεπτεμβρίου

Τομεακή επιτροπή κοινωνικού διαλόγου της ΕΕ, Βρυξέλλες

Η Sabrina Tesoka παρουσίασε τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της τομεακής έρευνας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας στον τομέα της οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων.

11-12 Δεκεμβρίου

Βία και παρενόχληση στον χώρο εργασίας, Βρυξέλλες

Το πρώτο σεμινάριο που θα διεξαχθεί υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Συνθηκών Εργασίας.

Η ποιότητα αποτελεί βασική παράμετρο: Εργασιακές σχέσεις

Η ποιότητα στις εργασιακές σχέσεις αποτέλεσε προτεραιότητα για τον τομέα των εργασιακών σχέσεων κατά το 2003. Η στρατηγική έρευνα επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη δεικτών με σκοπό τη συμβολή στον διάλογο της ΕΕ για την ποιότητα στις εργασιακές σχέσεις. Ταυτόχρονα, μέσα από τις δραστηριότητες παρακολούθησης διερευνήθηκαν συγκεκριμένες πτυχές των δεικτών των εργασιακών σχέσεων με σκοπό την χαρτογράφηση της τρέχουσας κατάστασης στα κράτη μέλη.

Η προώθηση της διεύρυνσης παρέμεινε μία από τις προτεραιότητες του τομέα, με τις δραστηριότητες διαλόγου, δικτύωσης και έρευνας να εμπλέκουν σταδιακά αυξανόμενο αριθμό εμπειρογνομόνων και παρατηρητών προερχόμενων από τις υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες.

Συμβάλλοντας στον διάλογο για την τρέχουσα και αναδυόμενη κατάσταση στον τομέα της απασχόλησης που αντιμετωπίζει η αγορά εργασίας της Ευρώπης, το Ίδρυμα παρουσίασε τα αποτελέσματα μελέτης του EIRO σχετικά με τους οικονομικά εξαρτώμενους εργαζομένους. Κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Ίδρυμα προέβαλε την έρευνά του σε αυτόν τον τομέα κατά τη διάρκεια συνεδρίασης η οποία επικεντρώθηκε στις πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πραγματοποιήθηκε προπαρασκευαστική εργασία για την έρευνα σε επιχειρήσεις σχετικά με τον χρόνο εργασίας και την ισορροπία ανάμεσα στην επαγγελματική και την κοινωνική ζωή. Εκπονήθηκε έκθεση για προηγούμενες έρευνες σε επιχειρήσεις σχετικά με τον χρόνο εργασίας, η οποία εστίαζε την προσοχή της σε ερωτηματολόγια και μεθοδολογίες. Τα στοιχεία που περιελάμβανε η παρούσα έκθεση αποτέλεσαν τη βάση για την ανοικτή διαδικασία υποβολής προσφορών με στόχο την υλοποίηση της έρευνας που ξεκίνησε στα τέλη του 2003.

Ένα νέο έγγραφο του Ιδρύματος, βασισμένο σε προηγούμενη έρευνα στον τομέα των εργασιακών σχέσεων καθώς και σε υλικό του EIRO σχετικά με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνική ένταξη, συντάχθηκε κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους και η δημοσίευσή του αναμένεται στις αρχές του 2004.

Δραστηριότητες παρακολούθησης και κύρια θέματα για το 2003

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Εργασιακών Σχέσεων (EIRO)

Το Ίδρυμα συνέχισε την επέκταση του δικτύου του EIRO στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες, προκειμένου να υπάρξει πληρέστερη κάλυψη των εξελίξεων στις εργασιακές σχέσεις. Η βάση δεδομένων του EIRO που περιλαμβάνει ειδήσεις και αναλύσεις εξακολούθησε να χρησιμοποιείται ως κατεξοχήν πηγή πληροφοριών για την επικαιροποίηση των εργασιών των κοινωνικών εταίρων και των κυβερνήσεων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της ΟΚΕ και άλλων ευρωπαϊκών φορέων σχετικά με θέματα ευρέος φάσματος.

Το 2003 δημοσιεύτηκε κοινή έκθεση με θέμα τις *Εξελίξεις στον τομέα των εργασιακών σχέσεων κατά το 2002 (Industrial relations developments in 2002)* σε συνεργασία με την Επιτροπή. Η έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό διάλογο που διεξάγεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και οργανώσεων εργοδοτών. Σκιαγραφεί τις σημαντικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ κατά το προηγούμενο έτος, καθώς και άλλες δραστηριότητες σχετικές με τις εργασιακές σχέσεις. Προβαίνει επίσης σε επισκόπηση των κύριων εξελίξεων στον τομέα των εργασιακών σχέσεων για το 2002. Εξετάστηκαν βασικά θέματα

που καλύφθηκαν από συλλογικές διαπραγματεύσεις, μεταξύ των οποίων οι αμοιβές, ο χρόνος εργασίας, η ασφάλεια της εργασίας, οι ίσες ευκαιρίες και η πολυμορφία. Στο πλαίσιο των βασικών πολιτικών και οικονομικών γεγονότων που συνέβησαν σε κάθε χώρα χωριστά, η έκθεση εξέτασε τις νομοθετικές εξελίξεις, τις δραστηριότητες των κοινωνικών εταίρων, τις εργατικές κινητοποιήσεις, τη συμμετοχή των εργαζομένων, τις νέες μορφές εργασίας και την επαγγελματική κατάρτιση. Επίκεντρο ενός θεματικού κεφαλαίου υπήρξε η μετανάστευση και οι εργασιακές σχέσεις, θέμα αυξανόμενης σημασίας στην πολιτική ατζέντα της ΕΕ και των κρατών μελών της.

Κατά το 2003, η ιστοθέση *EIROOnline* παρουσίασε περίπου 260 άρθρα για τις εξελίξεις στον τομέα των εργασιακών σχέσεων στις χώρες του δικτύου του EIRO, μαζί με τις ακόλουθες μελέτες και κύρια άρθρα:

Συγκριτικές επισκοπήσεις

- Μετανάστευση και εργασιακές σχέσεις·
- Υπερωριακή απασχόληση στην Ευρώπη·
- Νέα τεχνολογία και σεβασμός της ιδιωτικής ζωής στον χώρο εργασίας·
- Διευθέτηση εργασιακών διαφορών σε τέσσερις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης·
- Ωράρια σε ετήσια βάση στην Ευρώπη·
- Εργασιακές σχέσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

Ετήσια ενημερωτικά δελτία

- Εξελίξεις όσον αφορά τον χρόνο εργασίας·
- Εξελίξεις όσον αφορά τις αμοιβές·
- Εξελίξεις όσον αφορά τις εργατικές κινητοποιήσεις.

Θεματικά άρθρα

- Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για το 2003·
- Επιτροπές επιχείρησης και άλλες δομές εκπροσώπησης και συμμετοχής των εργαζομένων στον χώρο εργασίας·
- Εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο της ΕΕ για ίση μεταχείριση·
- Εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο της ΕΕ για αποσπασμένους εργαζομένους·
- Απολύσεις και δαπάνες απολύσεων.

Εργασιακές σχέσεις στην ΕΕ, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία

Το EIRO συνέχισε να συμπληρώνει το φάσμα των συγκριτικών πληροφοριών του μέσα από τη συνεργασία του με το Πανεπιστήμιο Cornell (ΗΠΑ) και το Ινστιτούτο Εργασίας της Ιαπωνίας. Η παρούσα έκθεση εξετάζει τις εξελίξεις στον τομέα των εργασιακών σχέσεων κατά το 2002 στις τρεις ηγετικές οικονομίες σε παγκόσμιο επίπεδο – Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιαπωνία και ΗΠΑ – με στόχο την προβολή ορισμένων βασικών τομέων διαφοράς και ομοιότητας. Εξετάζει μερικές σημαντικές δομές και διαδικασίες καθώς και τον τρόπο χειρισμού ορισμένων βασικών θεμάτων, όπως των αμοιβών και του χρόνου εργασίας. Εξετάζει επίσης πολιτικές, δραστηριότητες και διάφορα μέτρα που υιοθετούνται από κυβερνήσεις, κοινωνικούς εταίρους και επιχειρήσεις προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων. Οι πολιτικές και οι τρέχουσες πρακτικές όσον αφορά τις νέες μορφές εργασίας και τηλεργασίας εξετάστηκαν με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και την απόκτηση πείρας μέσα από αποτυχίες και επιτυχίες. Τον Νοέμβριο, διεξήχθη σύνοδος εργασίας για τη συζήτηση των αποτελεσμάτων της έκθεσης και στους συμμετέχοντες συμπεριλαμβάνονταν εμπειρογνώμονες από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, καθώς και παράγοντες, κοινωνικοί εταίροι, κυβερνητικοί εκπρόσωποι και εμπειρογνώμονες σε θέματα εργασιακών σχέσεων προερχόμενοι από την ΕΕ.

Γλωσσάρια για τις εργασιακές σχέσεις

Τα γλωσσάρια συνιστούν επιπλέον εργαλείο παρακολούθησης του βασικού τομέα των εργασιακών σχέσεων. Έως τα τέλη του 2004, το Ίδρυμα θα έχει δημοσιεύσει 15 τόμους της διεθνούς έκδοσης. Παράλληλα με την έκδοση των γλωσσαρίων, δημιουργήθηκε η βάση δεδομένων του EMIRE, η οποία περιλαμβάνει τις ηλεκτρονικές εκδόσεις των γλωσσαρίων. Το 2003 εγκαινιάστηκε μια νέα φάση του έργου, με στόχο:

- τη δημιουργία ενός τόμου για την ΕΕ που να περιλαμβάνει τους όρους που χρησιμοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις·
- τη διεξαγωγή μεθοδολογικής μελέτης πάνω σε ένα κοινό σύνολο εννοιών που αφορούν την κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη σε σχέση με την απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις, η οποία προορίζεται για έκδοση σε ηλεκτρονική μορφή.

Κατά το 2003 ετοιμαζόταν η έκδοση του περιεκτικού γλωσσαρίου σε επίπεδο ΕΕ, η οποία προγραμματίζεται για το 2004. Ο εν λόγω τόμος συνιστά την πρώτη απόπειρα του είδους για τη συγκέντρωση έγκυρων καταχωρίσεων όρων που καλύπτουν τον τομέα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων της Ευρώπης, αποσκοπώντας στην εξασφάλιση ενός κοινού συνόλου όρων και εννοιών που να ισχύουν σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

Ανακεφαλαίωση ερευνητικών δραστηριοτήτων

Ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης (ΕΕΕ)

Κατά τα προηγούμενα έτη το Ίδρυμα πραγματοποίησε μια σειρά έργων που αφορούν τις ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης και ειδικότερα τη συλλογή, ανάλυση, έκδοση και διάδοση συμφωνιών που υπογράφηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 13 της οδηγίας για τις ΕΕΕ. Ο γενικός στόχος του Ιδρύματος εν προκειμένω είναι, σε αρμονία με την τριμερή του προσέγγιση, η υποστήριξη των κοινωνικών εταίρων και των αρμοδίων για τη χάραξη πολιτικής όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας, καθώς και η αναγνώριση των ορθών πρακτικών. Σκοπός του τρέχοντος έργου είναι η διερεύνηση της λειτουργίας των Ευρωπαϊκών Επιτροπών Επιχείρησης στην πράξη με ανάλυση των εξωτερικών επιρροών και αξιολόγηση των σχέσεων μεταξύ εκπροσώπων των εργαζομένων και διοίκησης που συμμετέχουν στις ΕΕΕ, μεταξύ εκπροσώπων των εργαζομένων και λοιπού εργατικού δυναμικού και μεταξύ των διοικούντων εντός διακρατικών επιχειρήσεων.

Το 2003 ολοκληρώθηκαν μελέτες περιπτώσεων σε 37 πολυεθνικές επιχειρήσεις με ΕΕΕ. Οι επιχειρήσεις επιλέχθηκαν με βάση το γεγονός ότι η έδρα τους (για λόγους νομοθεσίας) βρισκόταν σε ένα από τα πέντε κράτη μέλη (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο), ενώ διεξήχθησαν συνεντεύξεις τόσο στις μητρικές εταιρίες όσο και σε θυγατρικές που έδρευαν σε μία από τις άλλες τέσσερις χώρες. Επί του παρόντος εκπονείται έκθεση ανάλυσης των περιπτώσιακών μελετών, που αποσκοπεί στην αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο διαπλέκονται οι διάφορες επιρροές στις ΕΕΕ, τις εσωτερικές διαδικασίες λειτουργίας τους και τα αποτελέσματα.

Οικονομική συμμετοχή

Το Ίδρυμα εξακολούθησε να προωθεί το προηγούμενο έργο του σε σχέση με την οικονομική συμμετοχή. Σε μια πρώτη φάση, η οποία ξεκίνησε το 2001, εντοπίστηκαν τα βασικά θέματα οικονομικής συμμετοχής σε πέντε χώρες: Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο. Το 2003 ξεκίνησε έρευνα σε τρεις επιπλέον χώρες: Βέλγιο, Ιταλία και Σουηδία.

Το 2004 θα δημοσιευτεί έκθεση που θα συνενώνει τις οκτώ εθνικές εκθέσεις σε μία συνθετική έκθεση. Τον Μάιο του 2003, το Ίδρυμα εγκαινίασε επίσης μία νέα φάση του έργου, η οποία θα περιλαμβάνει την ανάπτυξη μιας ομάδας δεικτών που θα επιτρέπουν τη συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών και πρακτικών σχετικά με την οικονομική συμμετοχή στα κράτη μέλη της ΕΕ. Θα διερευνηθούν επίσης τα εμπόδια που συναντούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κατά την εισαγωγή προγραμμάτων οικονομικής συμμετοχής, καθώς και οι μηχανισμοί αύξησης της οικονομικής συμμετοχής στις εν λόγω επιχειρήσεις.

Η ποιότητα των εργασιακών σχέσεων στον δημόσιο τομέα

Το 2003 το Ίδρυμα ξεκίνησε μια έρευνα για την ποιότητα των εργασιακών σχέσεων στον δημόσιο τομέα με τη συμμετοχή πέντε χωρών: Γαλλία, Φινλανδία, Γερμανία, Ιρλανδία και Ιταλία. Στο πλαίσιο του έργου συμπεριλήφθηκαν η επανεξέταση της πρόσφατης βιβλιογραφίας, συλλογικές συμβάσεις, νομικά και δημόσια έγγραφα, ενώ αξιοποιούνται οι γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων τοπικών κυβερνήσεων σε θέματα εργασιακών σχέσεων.

Η ποιότητα των εργασιακών σχέσεων: διαμόρφωση δεικτών

Σκοπός του παρόντος έργου είναι η βαθύτερη κατανόηση της ποιότητας των εργασιακών σχέσεων, η διερεύνηση των θεωριών για τις εργασιακές σχέσεις και η διαμόρφωση δεικτών. Η ποιότητα αντικατοπτρίζει την επιθυμία όχι μόνο για την προάσπιση των ελάχιστων προδιαγραφών, αλλά και για την ενίσχυση των αναδυόμενων προδιαγραφών καθώς και τη διασφάλιση μιας πιο ισομερούς κατανομής των οφελών της προόδου. Οι δείκτες ταξινομήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες:

- δείκτες για το γενικό πλαίσιο·
- δείκτες παραγόντων·
- δείκτες προόδου, και
- δείκτες αποτελεσμάτων.

Μετά από διεξοδική ανάλυση, διαμορφώθηκαν «προφίλ» χωρών βάσει επιλεγμένων δεικτών. Για το 2004 προβλέπονται περαιτέρω αναλύσεις.

Συμβολή στη διεύρυνση

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας εν όψει της διεύρυνσης, το EIRO πραγματοποίησε μια συγκριτική μελέτη για τη διευθέτηση των διαφορών στον εργασιακό τομέα σε τέσσερις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η μελέτη διερεύνησε τον τρόπο διευθέτησης τέτοιου είδους διαφορών, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, σε τέσσερις χώρες: Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία. Εξέτασε επίσης τους κανονισμούς των εν λόγω χωρών σχετικά με τις απεργίες, τις πρόσφατες απεργιακές τάσεις και άλλες μορφές εργατικών κινητοποιήσεων, όπως οι διαδηλώσεις.

Το τρέχον έργο του Ιδρύματος για τον «Κοινωνικό διάλογο και τους μηχανισμούς επίλυσης συγκρούσεων στις υπό ένταξη χώρες» ('Social dialogue and conflict resolution in the acceding countries') αποτελεί τη συνέχιση του έργου για τον «Κοινωνικό διάλογο και την οικονομική και νομισματική ένωση στις υπό ένταξη χώρες» ('Social dialogue and economic and monetary union in the acceding countries'), που διενεργήθηκε κατά την περίοδο 2002-2003. Το έργο ξεκίνησε το 2003 στην Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία και τη Σλοβενία. Αναλήφθηκε σε συνεργασία με τη σουηδική πρωτοβουλία για την επιμήκυνση του επαγγελματικού βίου και

αποσκοπεί στη συσπείρωση εργοδοτών, συνδικαλιστικών οργανώσεων, κυβερνήσεων και ερευνητών προκειμένου να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση του κοινωνικού διαλόγου, ούτως ώστε να ενισχυθούν οι μηχανισμοί επίλυσης συγκρούσεων για την ειρηνική διευθέτηση διενέξεων στον εργασιακό τομέα στις υπό ένταξη χώρες. Οι εκπρόσωποι των εν λόγω οργανώσεων συμμετείχαν σε μια σύνοδο εργασίας που πραγματοποιήθηκε στην Πράγα τον Οκτώβριο του 2003, ανέλυσαν εθνικές εκθέσεις και κατάρτισαν αναπτυξιακά σχέδια για μηχανισμούς επίλυσης συγκρούσεων στις χώρες τους.

Στο προσκήνιο

Μετανάστευση και εργασιακές σχέσεις.

Όπως αποκαλύπτει η συγκριτική ανάλυση του EIRO, λαμβανομένων υπόψη των 13 εκατομμυρίων αλλοδαπών στην ΕΕ, ήτοι ποσοστό 3,4% του συνολικού πληθυσμού, αναμένεται ότι η μετανάστευση θα εξακολουθήσει να αποτελεί στο μέλλον μείζον θέμα τόσο για τις κυβερνήσεις όσο και για τους κοινωνικούς εταίρους. Στις περισσότερες χώρες, οι μετανάστες εντοπίζονται στο ανώτατο και το κατώτατο άκρο της αγοράς εργασίας. Οι κυβερνήσεις επιδίδονται ολοένα και περισσότερο στη χάραξη πολιτικής για τον έλεγχο της μετανάστευσης προκειμένου να αποκατασταθεί η έλλειψη εργατικού δυναμικού και, ακριβώς επειδή οι εν λόγω ελλείψεις εντοπίζονται κυρίως στα άκρα της αγοράς εργασίας, η πόλωση αυτή δεν αποκλείεται στο μέλλον να οξυνθεί.

Παρά το γεγονός ότι ένα μέρος του κύματος των μεταναστών απασχολείται σε θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης (λ.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο), μια μεγαλύτερη ομάδα μεταναστών απασχολείται σε εργασίες χαμηλής εξειδίκευσης, ιδιαίτερα δε σε τομείς μεγάλης εντάσεως εργασίας, όπως η τροφοδοσία και η καθαριότητα. Στην Ισπανία, ποσοστό 28% των μεταναστών απασχολούνται σε ανειδίκευτες θέσεις εργασίας, σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο που ανέρχεται στο 14%. Στην Πορτογαλία και την Ιταλία, πολλοί μετανάστες απασχολούνται στον τομέα των οικοδομών και των κατασκευών και ως εργάτες στην κατασκευαστική βιομηχανία. Στην Ουγγαρία, το ποσοστό των χειρωνακτών εργαζομένων είναι πολύ υψηλότερο μεταξύ των αλλοδαπών κατόχων άδειας εργασίας σε σύγκριση με τους πολίτες της χώρας. Η διαφορά είναι ακόμα μεγαλύτερη για τους ανειδίκευτους χειρωνακτες εργαζομένους. Σε γενικές γραμμές, οι μετανάστες, σε ποσοστό μεγαλύτερο του μέσου όρου, απασχολούνται ως εργάτες, είναι λιγότερο πιθανό να απασχολούνται σε υπαλληλικές θέσεις εργασίας ή στον δημόσιο τομέα, ενώ ορισμένες κυβερνητικές/κρατικές θέσεις απασχόλησης παραμένουν σε μεγάλο βαθμό κλειστές για μετανάστες σε χώρες όπως η Γαλλία.

Οι απόψεις των οργανώσεων εργοδοτών και συνδικαλιστικών οργανώσεων δεν παρουσιάζουν ουσιαστικές αντιθέσεις, δεν λείπουν όμως ορισμένες σημαντικές διαφορές. Σε γενικές γραμμές, οι εργοδότες και οι οργανώσεις τους τονίζουν τη σημασία και τα πλεονεκτήματα της ελεύθερης διακίνησης του εργατικού δυναμικού. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εμφανίζονται πιο διστακτικές σε ό,τι αφορά τη μετανάστευση. Πολλές οργανώσεις διατηρούν τις επιφυλάξεις τους ως προς το θέμα του διαλόγου των εργοδοτών για την ελεύθερη κυκλοφορία του εργατικού δυναμικού. Αντί αυτού, τονίζουν την ανάγκη για βελτίωση της κατάστασης των υφιστάμενων μεταναστών, είτε οι τελευταίοι εργάζονται είτε όχι.

Παρά τα πολυάριθμα «επιτυχή παραδείγματα», οι μέσοι μετανάστες, και ειδικά οι μετανάστες που δεν προέρχονται από τον ΕΟΧ, βρίσκονται σε δυσμενή θέση συγκριτικά με τους υπηκόους σε ό,τι αφορά τα ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας, το είδος και τη σύμβαση εργασίας, τον

μισθό και τις συνθήκες απασχόλησης/εργασίας. Τα στοιχεία υποδεικνύουν πως η καλύτερη λύση εξακολουθεί να είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, αν και η λύση αυτή δεν μπορεί να εγγυηθεί την επιτυχία. Το ίδιο ενδέχεται να ισχύει και για μια αποκεντρωμένη προσέγγιση, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε επίπεδο επιχειρήσεων/κλάδων.

Φαίνεται ότι σε πολλές χώρες έχουν ξεκινήσει διμερείς και τριμερείς διάλογοι και διαβουλεύσεις για το ζήτημα της μετανάστευσης και ότι, σε πολλές περιπτώσεις, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ωστόσο, στις περισσότερες χώρες το θέμα δεν έχει ακόμη λάβει τη θέση που του αρμόζει στην ημερήσια διάταξη των συλλογικών διαπραγματεύσεων, με αξιοσημείωτες εξαιρέσεις, κυρίως σε συγκεκριμένους τομείς και, εν γένει, σε διατομεακό επίπεδο, σε ορισμένες χώρες. Σε πολλές χώρες, όπως Γαλλία, Ουγγαρία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία και Σουηδία, τα ζητήματα που σχετίζονται με τους μετανάστες εργαζομένους δεν θεωρούνται αντικείμενα συλλογικής διαπραγμάτευσης, αλλά διμερούς και τριμερούς διαλόγου. Σε άλλες χώρες, οι τρόποι προσέγγισης ποικίλλουν, με συμφωνίες σε διάφορα επίπεδα πουπραγματεύονται ποικιλοτρόπως έναν αριθμό μείζονων θεμάτων, κυρίως την ίση μεταχείριση/εξάλειψη των διακρίσεων βάσει της φυλετικής και εθνοτικής προέλευσης και την ένταξη.

Σε διατομεακό επίπεδο, οι βέλγοι κοινωνικοί εταίροι έχουν καταλήξει σε συμφωνίες τόσο για την ισότητα όσο και για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων, καθώς και αναφορικά με ειδικά μέτρα για την κατάρτιση και την απασχόληση των ομάδων «υψηλού κινδύνου», στις οποίες περιλαμβάνονται οι μετανάστες. Στη Δανία, η ίση μεταχείριση των μεταναστών έχει αναγνωριστεί με εθνική συμφωνία ως ζήτημα που εμπίπτει στη συνεργασία μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης σε επίπεδο επιχειρήσεων, ενώ σε συμφωνία για την ένταξη των μεταναστών έχουν καταλήξει οι μεγαλύτερες οργανώσεις κοινωνικών εταίρων. Η εξάλειψη των διακρίσεων και η ίση μεταχείριση αποτελεί επίσης αντικείμενο διατομεακών συμφωνιών στην Ελλάδα και την Ιρλανδία. Το ειδικότερο ζήτημα της παρακολούθησης των συνθηκών εργασίας των μεταναστών εργαζομένων αποτελεί αντικείμενο κεντρικής συμφωνίας στη Φινλανδία. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπάρχουν ενδείξεις για την ενσωμάτωση παραπλήσιων διατομεακών προβλέψεων στο πλαίσιο σημαντικών διαπραγματεύσεων για μεταναστευτικά ζητήματα σε χαμηλότερα επίπεδα.

Οι χώρες στις οποίες το ζήτημα των μεταναστών εργαζομένων συγκεντρώνει το ενδιαφέρον συλλογικών διαπραγματεύσεων φαίνεται ότι είναι εκείνες όπου το θέμα αποτελεί αντικείμενο τομεακών συμφωνιών: η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, η Νορβηγία και η Ισπανία. Οι διαπραγματεύσεις σε επίπεδο επιχειρήσεων για το μεταναστευτικό ζήτημα σπανίζουν, με ορισμένες εξαιρέσεις στη Γερμανία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Κύριες εκδηλώσεις

6-7 Φεβρουαρίου

Τέταρτο παγκόσμιο φόρουμ για τα συστήματα αμοιβής με συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο (Fourth annual global forum on equity pay), Νταβός

Συνέδριο που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Συμμετοχή των Εργαζομένων στο Μετοχικό Κεφάλαιο (European Centre for Employee Ownership). Ο Christian Welz παρουσίασε τις «Απόψεις και πολιτικές κορυφαίων οργανώσεων αναφορικά με την οικονομική συμμετοχή» (Views and policies of peak organisations concerning financial participation).

13-14 Μαρτίου

Σεμινάριο κοινωνικού διαλόγου για την ισότητα των φύλων (Social dialogue seminar on gender equality), Βρυξέλλες

Σεμινάριο που διοργάνωσαν από κοινού τα ETUC, UNICE και CEEP. Μεταξύ των ομιλητών του Ιδρύματος ήταν οι David Foden και Sabrina Tesoka.

28-29 Μαρτίου

Ενίσχυση του δικτύου για τη συμμετοχή των εργαζομένων που προέρχονται από χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης στο μετοχικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων (Strengthening the Central and East European employee ownership network to promote financial participation of workers), Brdo pri Kranju, Σλοβενία

Συνέδριο που διοργάνωσε το EFES. Ο Christian Welz παρουσίασε τις «Απόψεις και πολιτικές κορυφαίων οργανώσεων αναφορικά με την οικονομική συμμετοχή» (Views and policies of peak organisations concerning financial participation).

12 -13 Μαΐου

Καλύτερη εργασία και ζωή: προς μια συνεκτική και ανταγωνιστική διευρυμένη Ευρώπη (Better work and life: Towards an inclusive and competitive enlarged Union), Αλεξανδρούπολη

Κοινό συνέδριο της Προεδρίας της ΕΕ, που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το ελληνικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Μεταξύ των ομιλητών περιλαμβάνονταν οι Raymond-Pierre Bodin, Σταυρούλα Δημητριάδη, Isabella Biletta, Robert Anderson και Pascal Paoli.

19 Ιουνίου

Ακρόαση μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους οικονομικά εξαρτώμενους εργαζόμενους (EP Hearing on economically dependant workers), Βρυξέλλες

Ομιλήτρια: Σταυρούλα Δημητριάδου

29-31 Οκτωβρίου,

Εργαστήριο για τον κοινωνικό διάλογο και τους μηχανισμούς επίλυσης συγκρούσεων στην Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και τη Σλοβακία (Workshop on social dialogue and conflict resolution mechanisms in Cyprus, the Czech Republic, Latvia, Lithuania and Slovakia), Πράγα

Εργαστήριο που διοργανώθηκε από το Ίδρυμα. Μεταξύ των ομιλητών περιλαμβάνονταν οι Willy Buschak, Timo Kauppinen και Christian Welz.

12-13 Δεκεμβρίου

Τριμερές συνέδριο: Το δικαίωμα της ενημέρωσης και της διαβούλευσης στην πράξη σε μια διευρυμένη Ευρώπη (Tripartite conference: The right of information and consultation in practice in an enlarged Europe), Βαρσοβία

Συνδιοργανώθηκε από τη ΔΟΕ (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας) και το Υπουργείο Οικονομίας, Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής της Πολωνίας. Μεταξύ των ομιλητών του ιδρύματος περιλαμβάνονταν οι Σταυρούλα Δημητριάδη, David Foden και Camilla Galli da Bino.

Προβλέποντας το μέλλον: Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο της Αλλαγής

Επισκόπηση

Το 2003 ήταν το πρώτο έτος λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου της Αλλαγής (ΕΠΑ). Κατά τη διάρκεια του έτους, το Παρατηρητήριο καθιέρωσε τον ρόλο του στην ενίσχυση μιας θετικής και προνοητικής προσέγγισης αναφορικά με την πρόβλεψη και τη διαχείριση της αλλαγής για κύριους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες, και επικεντρώθηκε σε δύο κύριους στόχους.

Πρώτον, σε μια προσπάθεια να καθιερωθεί το ΕΠΑ ως αξιόπιστη και προσβάσιμη πηγή πληροφόρησης και γνώσης για την πρόβλεψη και τη διαχείριση των συνεπειών της αλλαγής, η πύλη του ΕΠΑ ανασχεδιάστηκε τον Απρίλιο, με αποτέλεσμα να καταστεί πιο εύχρηστη και προσπελάσιμη. Επίσης, σημαντικός αριθμός εγγράφων και πηγών αναφοράς δημοσιεύτηκαν επί γραμμής. Σε αυτά περιλαμβάνονται αποτελέσματα ερευνών που διενεργήθηκαν στους τομείς των γραφικών τεχνών και των μέσων ενημέρωσης, στην αλιευτική βιομηχανία και τις χρηματοοικονομικές αγορές. Επίσης, ξεκίνησε η εφαρμογή δύο βασικών μέσων πληροφόρησης: τα μέσα εξέτασης των προοπτικών για το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αναδιάρθρωσης και το Μέλλον των Τομέων.

Δεύτερον, στο πλαίσιο του ρόλου του για την προβολή του ΕΠΑ ως τόπου δημιουργίας κοινής γνώσης στα θέματα πρόβλεψης και διαχείρισης αλλαγών μέσα από την ανταλλαγή πρακτικών, το ΕΠΑ διοργάνωσε μια σειρά τεσσάρων σεμιναρίων για διατομεακά ζητήματα. Στα εν λόγω σεμινάρια, που αποτέλεσαν τα θεμέλια του δικτύου επιχειρήσεων του ΕΠΑ, συμμετείχαν εκπρόσωποι διαχείρισης και εργαζομένων σε επιχειρήσεις καθώς και σχετικοί εμπειρογνώμονες. Δύο τομεακά σεμινάρια επικεντρώθηκαν στα αποτελέσματα της έρευνας του ΕΠΑ και ανέπτυξαν μια κοινή προσέγγιση στη διαμόρφωση σεναρίων στους τομείς αυτούς. Στην πύλη του ΕΠΑ έχουν δημοσιευτεί εκθέσεις που συνοψίζουν το περιεχόμενο των προαναφερθέντων εκδηλώσεων.

Επιπλέον, κατά το 2003, το ΕΠΑ ανέπτυξε εταιρικές σχέσεις με άλλα ιδρύματα και δίκτυα σε μια προσπάθεια ενίσχυσης μιας προνοητικής προσέγγισης στις αλλαγές του εργασιακού τομέα και ανάπτυξης της χρήσης των πόρων του ΕΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ξεκινήσει μελέτη με στόχο τον προσδιορισμό της πρακτικής που ακολουθείται σε σχολές επιχειρηματικών σπουδών σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία της διαχείρισης αλλαγών.

Η παρακολούθηση των αλλαγών στην Ευρώπη

Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αναδιάρθρωσης

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αναδιάρθρωσης (ERM) εισήχθη στην πύλη του ΕΠΑ τον Μάιο. Συνιστά ένα μοναδικό εργαλείο παρακολούθησης που παρέχει πληροφορίες σχετικά με ανακοινώσεις για αναδιρθώσεις και τις συνέπειές τους στην απασχόληση, κατόπιν ανάλυσης οικονομικών εφημερίδων και επιθεωρήσεων των 15 κρατών μελών της ΕΕ. Σε μια βάση δεδομένων τεκμηριώνονται όλες οι περιπτώσεις αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων που απασχολούν περισσότερους από 250 εργαζομένους και στις οποίες ποσοστό τουλάχιστον 10% του εργατικού δυναμικού αναμένεται να χάσει τη θέση εργασίας του. Περιλαμβάνονται επίσης όλες οι ανακοινώσεις για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης ως αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων. Η βάση δεδομένων διευκολύνει την κατάρτιση στατιστικών αναλύσεων σχετικά με τις εξελίξεις ανά χώρα, περιφέρεια, τομέα και είδος αναδιάρθρωσης.

Το πρώτο τεύχος της *τριμηνιαίας έκδοσης* του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου αναδιάρθρωσης δημοσιεύτηκε τον Αύγουστο. Η τριμηνιαία έκδοση περιλαμβάνει μια σύνοψη των κύριων διαπιστώσεων αλλά παρέχει και μια ερμηνεία των δεδομένων που είχαν συγκεντρωθεί κατά τους τρεις προηγούμενους μήνες. Στις στατιστικές εξετάζονται συγκριτικά οι δραστηριότητες αναδιάρθρωσης και εντοπίζονται οι χώρες και οι τομείς που επηρεάζονται περισσότερο. Σε κάθε τεύχος υπογραμμίζονται οι εξελίξεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε μια συγκεκριμένη χώρα ή έναν συγκεκριμένο τομέα και παρέχονται γενικές πληροφορίες για δύο πρόσφατες σημαντικές περιπτώσεις αναδιάρθρωσης.

Το μέλλον των τομέων

Το εν λόγω εργαλείο παρακολούθησης, που για πρώτη φορά δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο, επικεντρώνεται σε μελέτες προοπτικών που καλύπτουν περίοδο 12 μηνών για διάφορους τομείς. Σε αυτούς περιλαμβάνονται ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας, της κλωστοϋφαντουργίας και της επεξεργασίας του δέρματος, των εκδόσεων και μέσων ενημέρωσης, της τεχνολογίας των πληροφοριών, των χρηματοοικονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και των υπηρεσιών υγείας. Το πρώτο τεύχος παρέχει μια σύντομη περιγραφή του τομέα καθώς και τις τάσεις και τους κινητήριους παράγοντες βάσει των οποίων θα διαμορφωθεί το μέλλον του. Το δεύτερο τεύχος της σειράς παρέχει μια αναλυτικότερη και πιο ερμηνευτική παρουσίαση του μέλλοντος του τομέα, στην οποία λαμβάνονται υπόψη τα ζητήματα ανάπτυξης και ύφεσης, δεξιοτεχνίας και κατάρτισης, οργάνωσης της εργασίας και προτύπων απασχόλησης. Το τρίτο τεύχος επικεντρώνεται σε βασικά ζητήματα πολιτικής για το μέλλον του τομέα, και εντοπίζει εναλλακτικές και παραλλαγές της πολιτικής σε ευρωπαϊκούς επιμέρους τομείς και περιφέρειες. Το ζήτημα αυτό παραπέμπει επίσης σε βασικές εκθέσεις πολιτικής που αφορούν στις εργασιακές σχέσεις, τα είδη απασχόλησης, τις συνθήκες και πρακτικές εργασίας στον τομέα. Κατά το 2003 δημοσιεύθηκαν επτά τεύχη.

Οι φάκελοι του ΕΠΑ

Οι φάκελοι του ΕΠΑ αποσκοπούν στην ενίσχυση και τη διευκόλυνση της χρήσης της βάσης δεδομένων του ΕΠΑ μέσα από την παροχή περιεκτικών συνόψεων για επιλεγμένα θέματα και την παρουσίαση μιας επιλογής συναφών ερευνών και δεδομένων με συστηματικό τρόπο. Μια σειρά συνδέσεων παρέχουν πρόσβαση σε μεγάλη ποικιλία σχετικών εγγράφων και πηγών πληροφόρησης. Δύο φάκελοι του ΕΠΑ δημοσιεύτηκαν το 2003, ένας σχετικά με την κρίση που έπληξε τον τομέα της χαλυβουργίας και ένας σχετικά με την αναδιάρθρωση διαφόρων κλάδων.

Ερευνητικές μελέτες

Οι τάσεις και οι κινητήριες δυνάμεις αλλαγής στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας και στους τομείς της κλωστοϋφαντουργίας και της επεξεργασίας του δέρματος

Οι δύο αυτές μελέτες αναλύουν και παρέχουν δεδομένα για τις μεταβαλλόμενες τάσεις και τις κινητήριες δυνάμεις αλλαγής στους εν λόγω τομείς. Εξετάζουν επίσης τον αντίκτυπό τους στην ανταγωνιστικότητα, την οργάνωση της εργασίας, την απασχόληση, τις δεξιότητες και τα προσόντα καθώς και στη συγκέντρωση ποιοτικών πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει οι επιχειρήσεις στους αντίστοιχους τομείς.

Εκδηλώσεις 2003

Εκδηλώσεις ανταλλαγής απόψεων

Στο πλαίσιο του Δικτύου Επιχειρήσεων του ΕΠΑ διοργανώθηκε μια σειρά σεμιναρίων.

13-14 Μαρτίου,

Η διαχείριση της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων (Managing business internationalisation), Βρυξέλλες

Το πρώτο σεμινάριο του 2003 απαρτιζόταν από 32 συμμετέχοντες και περιελάμβανε παρουσιάσεις των επιχειρήσεων Deutsche Telekom (Γερμανία), WS 2 (Ιρλανδία), La Artistica Productos Quimicos (Ισπανία), If (Σουηδία).

15-16 Απριλίου

Υπεύθυνη διαχείριση – συνολική προσέγγιση (Responsible management – a total approach), Λυών

Το δεύτερο σεμινάριο διοργανώθηκε σε συνεργασία με τη γαλλική οργάνωση Centre des Jeunes Dirigeants (CJD). Το CJD παρουσίασε τα πορίσματα μιας έρευνας που διενεργήθηκε το 2002 με τη συμμετοχή 400 εταιριών μελών του, με σκοπό τον προσδιορισμό των κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών στις γαλλικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης ακολούθησαν τέσσερις μελέτες περιπτώσεων: PR Agency Pohjoisranta (Φινλανδία), Amazon PR (Ηνωμένο Βασίλειο), Peduzzi Batiment (Γαλλία), MTTM (Γαλλία).

11-12 Ιουνίου

Αναδιάρθρωση για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης (Restructuring for growth and job creation'), Στοκχόλμη

25 συμμετέχοντες από επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οργανώσεις κοινωνικών εταίρων και κυβερνητικές υπηρεσίες συναντήθηκαν στη Στοκχόλμη, στο πλαίσιο του τρίτου σεμιναρίου του δικτύου επιχειρήσεων, για να εξετάσουν από διάφορες οπτικές την εμπειρία των επιχειρήσεων αναφορικά με την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Συζητήθηκαν επίσης τα εμπόδια για την επίτευξη της ανάπτυξης καθώς και οι εσωτερικές και εξωτερικές εταιρικές σχέσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη και διατήρηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Οι τέσσερις επιχειρήσεις που τέθηκαν στο μικροσκόπιο ήταν οι εξής: ICM Logistik (Σουηδία), DINAC (Γαλλία), SAMOR International Group (Ιταλία), Novo-Nordisk (Δανία)

23-24 Σεπτεμβρίου

Η μεταμόρφωση των επιχειρήσεων: Μοντέλα διαχείρισης και τύποι ηγεσίας (Business transformation: Which management models and leadership styles?) Μαδρίτη

Το 2003 45 άτομα παρακολούθησαν το τέταρτο σεμινάριο του δικτύου επιχειρήσεων του ΕΠΑ, το οποίο φιλοξενήθηκε από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο της Ισπανίας, το εθνικό γραφείο συνδέσμου του Ιδρύματος στη Μαδρίτη. Οι συμμετέχοντες, που προέρχονταν από τα 10 κράτη μέλη, ήταν διευθύνοντες σύμβουλοι μικρών επιχειρήσεων, εκπρόσωποι σωματείων, ερευνητές και σύμβουλοι, ανώτερα διευθυντικά στελέχη και διευθυντές ανθρώπινων πόρων μεγάλων, παγκόσμιας εμβέλειας επιχειρήσεων. Η πλούσια και πολυσχιδής εμπειρία τους επικεντρώθηκε στο θέμα της ηγεσίας και της παιδείας στη διαχείριση της αλλαγής. Στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που εξετάστηκαν περιλαμβάνονταν οι Union Fenosa (Ισπανία), DVV Insurance/Dexia Finance Group (Βέλγιο), RATP (Γαλλία), και Aircoach (Ιρλανδία).

Διοργανώθηκαν επίσης δύο εργαστήρια με σενάρια τομειακού ενδιαφέροντος

22-23 Μαΐου

Ιστορίες του μέλλοντος: Η χρήση σεναρίων για την πρόβλεψη της αλλαγής στους τομείς των γραφικών τεχνών και των μέσων ενημέρωσης (Future stories: Using scenarios to anticipate change in the graphics and media sector), Δουβλίνο

Μια ομάδα εργασίας συνήλθε για να συζητήσει τις τεχνικές διαμόρφωσης σεναρίων στους τομείς των γραφικών τεχνών και των μέσων ενημέρωσης. Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα καθώς και από επαγγελματικές ενώσεις της Ισπανίας, της Δανίας, των Κάτω Χωρών, της Αυστρίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γερμανίας, του Βελγίου και της Νορβηγίας. Παραβρέθηκαν επίσης εκπρόσωποι από τον τομέα της τυπογραφίας που παρέχουν υπηρεσίες σε μικρές επιχειρήσεις και εκπρόσωποι του εκδοτικού τομέα. Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπροσώπησε το τομεακό γραφείο της ΓΔ «Επιχειρήσεις» για την ξυλεια, τη χαρτοβιομηχανία, τον τομέα της τυπογραφίας και τον εκδοτικό τομέα.

21-22 Οκτωβρίου

Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων (Funding the growth of enterprises), Βρυξέλλες
Βάσει των αποτελεσμάτων της μελέτης και των σεναρίων του ΕΠΑ, στη σύνοδο εργασίας συζητήθηκε το μέλλον της χρηματοδότησης επιχειρήσεων στην Ευρώπη με τη συμμετοχή εκπροσώπων από νέες και νεοσύστατες επιχειρήσεις. Στο εργαστήριο δόθηκε έμφαση στη μελλοντική επιδότηση νέων και νεοσύστατων επιχειρήσεων. (βλ. παρακάτω «στο προσκήνιο»).

Κύριες εκδηλώσεις

17 Ιουνίου

Ακρόαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Βρυξέλλες

Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το ΕΠΑ συνδιοργάνωσε δημόσια ακρόαση για το θέμα της αναδιάρθρωσης. Την εκδήλωση άνοιξαν εμπειρογνώμονες και ακολούθησε η παρουσίαση δύο περιπτώσεων αναδιάρθρωσης. Η μια αναφερόταν σε επίπεδο επιχείρησης, στην Telia Sonera (σουηδική επιχείρηση τηλεπικοινωνιών), και η δεύτερη σε επίπεδο περιφέρειας, στη Falck (χαλυβουργική εταιρία στην περιοχή του βόρειου Μιλάνου).

19-20 Ιουνίου

Κοινό συνέδριο: Υπεύθυνη αναδιάρθρωση (Joint conference: 'Responsible restructuring'), Δουβλίνο
Το ΕΠΑ, σε συνεργασία με το Centre d'Etudes de l'Emploi και το Universiti Européenne du Travail, διοργάνωσε ένα κοινό συνέδριο στο οποίο συμμετείχαν ερευνητές, εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενοι του οικονομικού και κοινωνικού χώρου από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Το συνέδριο επικεντρώθηκε σε διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από θετικές εμπειρίες αναδιάρθρωσης.

20-21 Νοεμβρίου

EF/EESC-CCIC Η αλλαγή στον εργασιακό τομέα στην Ευρώπη: τρέχουσα κατάσταση, προοπτικές και αρμοδιότητες (EF/EESC-CCIC 'Industrial change in Europe: current situation, prospects and responsibilities'), Βρυξέλλες

Το κοινό συνέδριο αποσκοπούσε στη συγκέντρωση γνώσεων για τη βέλτιστη πρακτική, στον προσδιορισμό των προοπτικών ανάπτυξης και στην εκτίμηση των αρμοδιοτήτων των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζονται από την αλλαγή στο εργασιακό τομέα. Οι συζητήσεις στρέφονταν γύρω από τρία ζητήματα: τις τομεακές αλλαγές στα μελλοντικά κράτη μέλη της ΕΕ, την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων και την ενίσχυση της διαχείρισης δεξιοτήτων.

24-25 Νοεμβρίου

ΕΠΑ/ΓΔ «Επιχειρήσεις» Προβλέποντας τις αλλαγές στην ευρωπαϊκή βιομηχανία της τυπογραφίας (EMCC/DG Enterprise Anticipating change in Europe's printing industry), Βρυξέλλες

Το εργαστήριο αποσκοπούσε στην παρουσίαση μιας μεθοδολογίας σεναρίων στο πλαίσιο της ανακοίνωσης για την κατάσταση της ανταγωνιστικότητας των δασοκομικών και συναφών βιομηχανιών [COM(1999) 457 τελικό της 5.10.1999] με στόχο την αναγνώριση τάσεων και κινητήριων δυνάμεων που εντοπίζονται στην ανακοίνωση, καθώς και την ανάπτυξη κεντρικών ζητημάτων της βιομηχανίας της τυπογραφίας.

Στο Προσκήνιο

Οι χρηματοοικονομικές αγορές και η επιδότηση επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: τι μέλλει γενέσθαι; (Financial markets and the funding of enterprises in the European Union: what future?)

Σε ένα ερευνητικό έργο του 2002, το ΕΠΑ πραγματοποιήθηκε την πιθανότητα αλλαγής του μοντέλου επιδότησης των επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Διαμορφώθηκαν τρία σενάρια που εξέταζαν τις κινητήριες δυνάμεις αλλαγής κατά τη δεκαετία του '90 και ανέλυαν τον αντίκτυπο των σημερινών πιέσεων που δέχεται το χρηματοοικονομικό σύστημα.

Η σύνοδος εργασίας είχε στόχο να ενθαρρύνει τις νέες επιχειρήσεις να αξιοποιούν τα σενάρια για την πρόβλεψη αλλαγών και αποσκοπούσε στην εξέταση των τρόπων προετοιμασίας εν όψει ενδεχόμενων αλλαγών αναφορικά με την παροχή κεφαλαίων και την πρόσβαση σε εξωτερική χρηματοδότηση.

Συγκεντρώθηκαν περισσότεροι από 20 συμμετέχοντες, μεταξύ άλλων, διαχειριστές και ιδιοκτήτες νεοσύστατων και εδραιωμένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων όλων των τομέων, εμπειρογνώμονες ανάπτυξης σεναρίων, εκπρόσωποι χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, εμπειρογνώμονες/ερευνητές ειδικευμένοι στις εξελίξεις της χρηματοοικονομικής αγοράς, εκπρόσωποι εργαζομένων και συνδικαλιστικών οργανώσεων από επιχειρήσεις και τομεακές οργανώσεις. Στο πλαίσιο της συνόδου εργασίας συζητήθηκε το μέλλον της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων στην Ευρώπη με εκπροσώπους νέων και νεοσύστατων επιχειρήσεων. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στο τι μέλλει γενέσθαι:

- Αλλάζει πράγματι η δομή της επιδότησης των επιχειρήσεων στην ΕΕ, και ποιες μπορεί να είναι οι σχετικές επιπτώσεις;
- Υπάρχει πράγματι ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις κεφαλαιαγορές, τα ίδια κεφάλαια και τις ομολογίες και μείωση του ενδιαφέροντος για τραπεζικές επιδοτήσεις; Με άλλα λόγια – τείνει η δομή της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων στην Ευρώπη προς το αγγλοαμερικανικό μοντέλο, όπου τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα - ιδιαίτερα οι τράπεζες – διαδραματίζουν περιορισμένο ρόλο στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων;
- Ποιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις στον τρόπο διαχείρισης ή στη συνολική επίδοση των εταιριών στην Ευρώπη;
- Είναι απαραίτητο οι επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και με ποιον τρόπο μπορεί να επιτευχθεί αυτή η αλλαγή;

Στη σύνοδο εργασίας διερευνήθηκε η παροχή κεφαλαίων και παρουσιάστηκαν τα τρία σενάρια που ανέπτυξε η London Economics. Η παρουσίαση επικεντρώθηκε στις κινητήριες δυνάμεις της αλλαγής στις χρηματοοικονομικές αγορές κατά τη δεκαετία του ενενήντα και στις πιέσεις που ασκούνται σήμερα, ενώ επίσης παρασχέθηκαν γενικές πληροφορίες σχετικά με τις τεχνικές ανάπτυξης σεναρίων. Στις συνεδριάσεις των ομάδων εργασίας, οι συμμετέχοντες είχαν την

ευκαιρία να σχολιάσουν τα σενάρια, προσδιορίζοντας τα κυριότερα ζητήματα και διλήμματα σχετικά με το μέλλον της επιδότησης των επιχειρήσεων στην Ευρώπη.

Στη συνέχεια, η σύνοδος εργασίας εξέτασε τη ζήτηση κεφαλαίων, ήτοι το ζήτημα των επιχειρήσεων που χρειάζονται εξωτερική χρηματοδότηση - οι οποίες είναι πιθανόν να αντιδράσουν στις μεταβαλλόμενες στρατηγικές - και τις προϋποθέσεις που θέτουν οι παροχείς κεφαλαίων. Οι εμπειρογνώμονες υπέδειξαν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που απορρέουν από τις αλλαγές στην παροχή κεφαλαίων για τις αναπτυσσόμενες νεοσύστατες επιχειρήσεις και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Οριζόντια θέματα

Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ενίσχυση της διάδοσης και την αύξηση της χρήσης των εργασιών του, το Ίδρυμα συνέχισε την εκπόνηση σειράς εγγράφων για θέματα που είχε θέσει ως προτεραιότητα στο πρόγραμμα για την περίοδο 2001-2004. Τα εν λόγω έγγραφα αξιοποιούν τα αποτελέσματα μιας σειράς έργων του Ιδρύματος και συνάδουν με τους τρέχοντες στόχους της πολιτικής της ΕΕ. Το διοικητικό συμβούλιο διόρισε μια συμβουλευτική επιτροπή για κάθε ένα εκ των πέντε θεμάτων, η οποία συνδράμει το Ίδρυμα στο έργο της προσαρμογής των προϊόντων αυτών στις ανάγκες του κοινού του Ιδρύματος για πληροφόρηση, παρέχοντας συμβουλευτικές υπηρεσίες στην επιλογή θεμάτων και την εκπόνηση εγγράφων.

Πρώθηση καλύτερης απασχόλησης

Στους κόλπους της συμβουλευτικής επιτροπής που συνεδρίασε τον Μάρτιο του 2003 συζητήθηκαν διάφορες προτάσεις για έγγραφο του Ιδρύματος. Στα ενδεχόμενα θέματα εγγράφων που πρόκειται να εκπονηθούν κατά το 2004 περιλαμβάνονται η καλύτερη απασχόληση καθώς και η ευελιξία και η πρώθηση καλύτερης απασχόλησης και βελτιωμένων εργασιακών σχέσεων.

Επέκταση της ισότητας ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες

Το 2003 δημοσιεύτηκε ένα έγγραφο του Ιδρύματος υπό τον τίτλο *Ποιότητα της εργασίας και της απασχόλησης των γυναικών: Εργαλεία της αλλαγής (Quality of women's work and employment: Tools for change)*. Το έγγραφο πραγματεύεται τις συνεχείς διαφοροποιήσεις σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή των φύλων στην αγορά εργασίας από την άποψη των ποσοστών απασχόλησης και των ωραρίων εργασίας, τις διακρίσεις και τις διαφορές σε ό,τι αφορά τον μισθό και το εισόδημα των φύλων, καθώς και το θέμα της συμφιλίωσης της εργασίας με την οικογενειακή ζωή. Από το έργο του Ιδρύματος στον εν λόγω τομέα προκύπτει η σταδιακή αποδυνάμωση των παραδοσιακών διαχωριστικών γραμμών μεταξύ των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, καθώς και η προστιθέμενη αξία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στην οποία εμπλέκονται οι κύριοι κοινωνικοί παράγοντες σε επίπεδο εθνικό και ΕΕ. Η συμβουλευτική επιτροπή συνεδρίασε δύο φορές για το θέμα αυτό, στις 14 Φεβρουαρίου και στις 13 Ιουνίου. Με βάση τις εν λόγω συζητήσεις ολοκληρώνεται ένα δεύτερο έγγραφο σχετικά με τις *Ίσες ευκαιρίες σε υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος (εκπαίδευση, περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες) (Equal Opportunities in services of general interest (education, care and social services))*.

Διαχείριση πολυμορφίας

Η δεύτερη συνεδρίαση της συμβουλευτικής επιτροπής σχετικά με τη διαχείριση της πολυμορφίας πραγματοποιήθηκε στις 6 Ιουνίου. Συζητήθηκε το ενδεχόμενο εκπόνησης δύο εγγράφων από το Ίδρυμα: *Αναγνωρίζοντας την αξία της ποικιλομορφίας, συμβολή στην κοινωνική συνοχή (Valuing diversity, a contribution to social cohesion)* και *Διαχείριση της ποικιλομορφίας, ένα εργαλείο για καλύτερη απασχόληση και ενισχυμένη ανταγωνιστικότητα (Managing diversity, a tool for better employment and competitiveness)*. Προτάθηκε η συγχώνευση των δύο εγγράφων εν όψει της δημοσίευσής τους υπό τον τίτλο *Επενδύοντας στην πολυμορφία, συμβολή για μια καλύτερη Ευρώπη (Building on diversity, a contribution to a better Europe)*.

Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης

Σημειώθηκε πρόοδος αναφορικά με την εκπόνηση τριών εγγράφων για το θέμα αυτό. Το πρώτο έγγραφο του Ιδρύματος, *Κοινωνική συνοχή : Τοπικές εταιρικές σχέσεις με την κοινωνία του πολίτη (Social inclusion :Local partnerships with civil society)*, δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο. Το έγγραφο περιγράφει τη στρατηγική και πρακτική σημασία της κοινωνίας των πολιτών για την ενίσχυση

της κοινωνικής ένταξης και εξετάζει τον ρόλο των εταιρικών σχέσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Αξιοποιώντας το ευρύ ερευνητικό έργο του Ιδρύματος στον τομέα αυτό, το έγγραφο προτείνει κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να συνδράμει τους αρμόδιους στη χάραξη πολιτικής με στόχο την ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών σε μια διευρυμένη ΕΕ. Ολοκληρώθηκε, επίσης, το σχέδιο του δεύτερου εγγράφου για την κοινωνική ένταξη και τους κοινωνικούς εταίρους. Το τρίτο έγγραφο, το οποίο πραγματεύεται την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες πρόνοιας και την ποιότητά τους, βρίσκεται υπό εκπόνηση.

Εξέταση της μεταβαλλόμενης χρήσης του χρόνου

Ολοκληρώνεται το πρώτο έγγραφο του Ιδρύματος σχετικά με τον Χρόνο εργασίας στην Ευρώπη: τάσεις και προκλήσεις (Working time in Europe: trends and challenges), ενώ υπό εκπόνηση βρίσκεται ένα δεύτερο έγγραφο που διερευνά τις συνέπειες της δικτυακής επί 24ώρου βάσεως κοινωνίας. Στις 20 Μαρτίου και 17 Ιουνίου 2003 η συμβουλευτική επιτροπή συνεδρίασε και συζήτησε σχετικά με το εν λόγω σχέδιο.

Οριζόντια έργα

Εταιρική κοινωνική ευθύνη

Κατά το 2003, το Ίδρυμα συνέβαλε εμπράκτως στον διάλογο για την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) με τη δημοσίευση της έκθεσης, *Για μια βιώσιμη εταιρική κοινωνική ευθύνη (Towards a sustainable corporate social responsibility)*. Η εν λόγω έκθεση ήταν αποτέλεσμα της σύνθεσης δύο μελετών. Η πρώτη, υπό τον τίτλο *Εταιρική κοινωνική ευθύνη και συνθήκες εργασίας (Corporate social responsibility and working conditions)*, περιέγραφε εταιρικές πολιτικές που ενσωματώνουν την κοινωνική ευθύνη στον τομέα των συνθηκών εργασίας και της απασχόλησης. Δύο ειδικά θέματα που επισημάνθηκαν στη μελέτη ήταν η αναδιάρθρωση και η υπεργολαβία. Η δεύτερη έκθεση, υπό τον τίτλο *Η εταιρική ευθύνη στην κοινωνία: μια τοπική προοπτική (Corporate responsibility towards society: A local perspective)*, εξέταζε το θέμα από την προοπτική της ποιότητας ζωής.

Εταιρική έρευνα σχετικά με τον χρόνο

Οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του 2003 στο πλαίσιο της εταιρικής έρευνας σχετικά με τον χρόνο εργασίας και την ισορροπία επαγγελματικού-ιδιωτικού βίου είχαν κατά κύριο λόγο προπαρασκευαστικό χαρακτήρα. Το πρώτο στάδιο ήταν η ανάθεση μιας έκθεσης για τον εντοπισμό παλαιότερων ερευνών σχετικά με επιχειρήσεις και ιδιαίτερα εκθέσεων που πραγματεύονταν το θέμα του χρόνου και είχαν εκπονηθεί σε διεθνή βάση. Στόχος ήταν η διερεύνηση προγενέστερων μεθοδολογιών και ο καθορισμός ζητημάτων που αφορούν πολιτικές σχετικά με τον χρόνο. Η έρευνα πρόκειται να διενεργηθεί εντός του 2004 στα σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ. Θα πραγματοποιηθεί σε επίπεδο επιχειρήσεων και θα βασίζεται σε συνεντεύξεις διαχειριστών ανθρώπινων πόρων και, όπου αυτό είναι εφικτό, εκπροσώπων εργαζομένων.

Αναπτυξιακές δραστηριότητες

Κατά την περίοδο 2001-2002, το Ίδρυμα ξεκίνησε μια σειρά αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στους τομείς «Μετανάστευση και κινητικότητα» και «Προοπτικές της κοινωνίας της γνώσης». Τα αναπτυξιακά έργα είναι κατά κύριο λόγο καινοτόμα, πειραματικά, διερευνητικά και με προσανατολισμό στο μέλλον. Τα έργα αυτά βρίσκονταν σε στάδιο ολοκλήρωσης στα τέλη του 2003. Η τελευταία σύνοδος εργασίας για το έργο «Προοπτικές της κοινωνίας της γνώσης» πρόκειται να πραγματοποιηθεί στα μέσα του 2004, ενώ το θέμα «Μετανάστευση και κινητικότητα» εμπλουτίστηκε με νέα δεδομένα από εργασίες του Ιδρύματος σε αρκετούς τομείς. Τα αποτελέσματα των εν λόγω έργων πρόκειται να ενσωματωθούν, όπου αρμόζει, στις δραστηριότητες του Ιδρύματος που δρομολογούνται για το επόμενο τετραετές κυλιόμενο πρόγραμμα της περιόδου 2005-2008.

Μετανάστευση και κινητικότητα

Η μετανάστευση των τελευταίων ετών, τόσο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και από τρίτες χώρες, ανέρχεται σε πρωτοφανή για την ιστορία επίπεδα. Σε μια συγκριτική μελέτη του Ιδρύματος υπό τον τίτλο «Μετανάστευση και εργασιακές σχέσεις» ('Migration and industrial relations') (EIRO, Μάιος 2003), το θέμα αυτό εξετάστηκε από την άποψη των εργασιακών σχέσεων. Η μελέτη παρέχει πληροφορίες τόσο για τα επίπεδα της μετανάστευσης όσο και για τον αριθμό των μεταναστών εργαζομένων, ενώ επίσης εξετάζει το καθεστώς απασχόλησής τους στην αγορά εργασίας και περιγράφει τα κύρια σημεία της κυβερνητικής πολιτικής και νομοθεσίας επί του θέματος. Τέλος, η μελέτη εξετάζει τις απόψεις και δραστηριότητες των κοινωνικών εταίρων και τον βαθμό στον οποίο οι συλλογικές διαπραγματεύσεις πραγματεύονται ζητήματα σχετικά με το θέμα της μετανάστευσης.

Τον Νοέμβριο του 2003, το Ίδρυμα διοργάνωσε σύνοδο εργασίας η οποία συνεισέφερε στον διάλογο για την κινητικότητα και τη μετανάστευση προς την ΕΕ, και συγκεκριμένα για τις επιπτώσεις στην κοινωνία και την απασχόληση. Όπως διαπιστώθηκε, η ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων εντός της ΕΕ λαμβάνει νέες διαστάσεις εν όψει της διεύρυνσης της Ένωσης. Σύμφωνα με την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε, δεν αναμένεται να μειωθεί σημαντικά η μετανάστευση και η κινητικότητα λόγω της διεύρυνσης. Είναι δύσκολο να γίνουν ακριβείς προβλέψεις για τη μετανάστευση από την ανατολική προς τη δυτική Ευρώπη: ο ενδεχόμενος όγκος, η περιφερειακή κατανομή και οι μορφές της μετανάστευσης πρέπει να εκτιμηθούν με μεγάλη προσοχή. Σε ό,τι αφορά τα επαγγέλματα και τους διάφορους τομείς, επηρεάζονται ιδιαίτερα τόσο τα ανώτερα όσο και τα κατώτερα επίπεδα της αγοράς εργασίας, ενώ τομείς όπως εκείνοι των κατασκευών, των ξενοδοχείων, των εστιατορίων και της τροφοδοσίας επηρεάζονται περισσότερο από άλλους. Όπως καταλήγει η έρευνα, μεγάλο ποσοστό της μετανάστευσης θα έχει προσωρινό χαρακτήρα, καθώς προβλέπεται η βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών στα νέα κράτη μέλη σε σύντομο χρονικό διάστημα. Μια εν δυνάμει προσέγγιση θα μπορούσε να είναι η καθιέρωση ενός ελεγχόμενου συστήματος μετανάστευσης, στο οποίο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η ένταξη και μια διαπολιτισμική κοινωνία που σέβεται την πολυμορφία σε ένα πλαίσιο κοινών κεντρικών αξιών.

Περαιτέρω στοιχεία παρασχέθηκαν από το έργο του Ιδρύματος για την «Ποιότητα ζωής» ('Quality of Life') το οποίο ανέλυε την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις υποψήφιες χώρες (άνοιξη του 2002), ένα μέρος της οποίας εξέταζε τις μεταναστευτικές τάσεις σε μια διευρυμένη Ευρώπη. Απαντήσεις δόθηκαν σε μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με τη βούληση του κόσμου να μεταναστεύσει στην ΕΕ, σύμφωνα με τις οποίες δεν προβλέπεται μεγάλο κύμα μεταναστών εργαζομένων. Ποσοστό μόλις 1% ατόμων ηλικίας άνω των 15 ετών δήλωσαν

«αποφασισμένοι» να μεταναστεύσουν στην ΕΕ των 15. Τα μεγαλύτερα ποσοστά παρατηρήθηκαν σε άτομα νεαρής ηλικίας και ανώτερου μορφωτικού επιπέδου, αλλά η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενδεχόμενη μετανάστευση επιστημόνων ενδέχεται να αντισταθμιστεί από την «επιστροφή» των μεταναστών καθώς θα ενισχύονται οι οικονομίες των υπό ένταξη χωρών.

Προοπτικές της κοινωνίας της γνώσης

Το έργο «Ευρωπαϊκές προοπτικές της κοινωνίας της γνώσης» ('EUFORIA') περιλάμβανε έρευνα, ανάπτυξη δικτύων και ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης με ειδικούς σε θέματα της κοινωνίας της γνώσης, με κοινωνικούς εταίρους και κρατικούς εκπροσώπους από τα κράτη μέλη. Το έργο είχε στόχο να συνδεθεί με το έκτο ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα 2002-2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις προοπτικές, με το πρόγραμμα της ΓΔ «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις» για την κοινωνία της γνώσης και με τη στρατηγική της Λισσαβόνας για την ανάλυση των τρόπων με τους οποίους οι κοινωνικές προοπτικές μπορούν να συμπληρώσουν το κενό μεταξύ της στρατηγικής της Λισσαβόνας για την απασχόληση και των προοπτικών της τεχνολογίας.

Το έργο Euforia πληροί όλα τα κριτήρια ενός αναπτυξιακού έργου, καθώς είναι πειραματικό, διερευνητικό, καινοτόμο και με προσανατολισμό στην ανάπτυξη και το μέλλον. Από το έργο προέκυψε ένα *Εγχειρίδιο για τις προοπτικές της κοινωνίας της γνώσης (Handbook on Knowledge Society Foresight)*, μια σειρά εκθέσεων διαφόρων χωρών για την κοινωνία της γνώσης (Φινλανδία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία), μια έκθεση σύνθεσης (αναμένεται η τελική σύνθεση με το πέρας του έργου), μια μελέτη Delphi, και ένα «ευρωπαϊκό βαρόμετρο της κοινωνίας της γνώσης» ('*European Knowledge Society Barometer*'). Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του έργου διοργανώθηκε σειρά συναντήσεων, και η τελική εκδήλωση λήξης θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 2004, σε συνεργασία με την ιρλανδική κυβέρνηση και στο πλαίσιο διάσκεψης της προεδρίας της ΕΕ, υπό τον τίτλο «*Ανταγωνιστικότητα – εξετάζοντας και συζητώντας για το μέλλον: χάραξη και εναρμόνιση των δημόσιων πολιτικών*» ('*Competitiveness – thinking and debating the future: shaping and aligning public policies*'). Τα αποτελέσματα του έργου Euforia θα παρουσιαστούν στην εν λόγω διάσκεψη.

Ολοκληρωμένη προσέγγιση: Πληροφόρηση και επικοινωνία

Στον σωστό χρόνο και τόπο

Το Ίδρυμα συνέχισε να ενσωματώνει τη διάσταση της πληροφόρησης και της επικοινωνίας σε όλα τα ερευνητικά προγράμματα προκειμένου να διασφαλίζει την τακτική επικοινωνία με το κοινό-στόχο, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης και προσχεδιασμένης προσέγγισης. Οι προσπάθειες συνίστανται σε παρουσιάσεις, ενημερωτικές συναντήσεις, ομιλίες και εκδηλώσεις Τύπου σε ευρωπαϊκό και τοπικό επίπεδο, περιλαμβανομένων των υπό ένταξη και υποψήφιων χωρών. Το γραφείο συνδέσμου στις Βρυξέλλες και τα εθνικά γραφεία συνδέσμων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή ως δίαυλοι επικοινωνίας.

Βήμα διαλόγου

Ο ρόλος του Ιδρύματος ως πλατφόρμα για διάλογο ενισχύθηκε σημαντικά μέσα από σειρά συνεδριάσεων, σεμιναρίων, και συζητήσεων που διοργανώθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Βάσει της αξιολόγησης μεγαλύτερων συνεδρίων, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά το 2002, προσδιορίστηκαν νέες και καινοτόμες μορφές διαδραστικού και συμμετοχικού διαλόγου που εφαρμόζονται πλέον στα συνέδρια και τις παραπλήσιες εκδηλώσεις του Ιδρύματος.

Ποιότητα και συνέπεια

Επιπλέον, η αδιάλειπτη επιθυμία του Ιδρύματος να παρέχει προϊόντα βέλτιστης ποιότητας είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση νέων προϊόντων τόσο για τον παγκόσμιο ιστό όσο και για τα έντυπα. Διενεργήθηκε έρευνα σε χρήστες του Διαδικτύου, η οποία περιλάμβανε μια επισκόπηση από εμπειρογνώμονες και μια δοκιμή ευχρηστίας, ενώ εντός του 2004 αναμένεται να ολοκληρωθεί ο νέος σχεδιασμός της ιστοθέσης. Περαιτέρω χαρακτηριστικά προστέθηκαν στο χώρο ειδήσεων (newsroom) της Eurofound με αποτέλεσμα τον διπλασιασμό του αριθμού των δημοσιογράφων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο διευθύνσεων Τύπου. Αναβαθμίστηκαν οι διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και έγιναν ορισμένες εκτιμήσεις για την πολιτική του Ιδρύματος σχετικά με τις μεταφραστικές υπηρεσίες μετά τη διεύρυνση.

Μια θεματική προσέγγιση

Σκοπός της θεματικής προσέγγισης είναι να παρέχεται στο Ίδρυμα η δυνατότητα να επικεντρώνεται στη διάδοση της έρευνας, της ανάλυσης και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν σε έναν τομέα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα – με τρόπο ώστε να δίδεται έμφαση στη συμβολή του Ιδρύματος στην ένταξη και την αλλαγή. Το κύριο θέμα για το 2003, *Η ποικιλομορφία ως πρόκληση για την Ευρώπη (Diversity as a challenge for Europe)*, σχετιζόταν με το ευρωπαϊκό έτος ατόμων με αναπηρίες. Η *Προετοιμασία εν όψει της διεύρυνσης – ανταλλαγή εμπειριών (Paving the road to enlargement – exchanging experiences)* σηματοδότησε την εκστρατεία για την προβολή και τη διάδοση των εργασιών του Ιδρύματος στις υπό ένταξη και υποψήφιες χώρες, οι οποίες θα συνεχιστούν και εντός του 2004. Οι δραστηριότητες διάδοσης επικεντρώθηκαν επίσης στην προβολή των δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου της αλλαγής και διερευνούσαν περαιτέρω δυνατότητες για την ενίσχυση των τομεακών πληροφοριών του Ιδρύματος που προκύπτουν από έρευνα.

Καλύτερη στοχοθεσία

Η προβολή και ο αντίκτυπος των ερευνών του Ιδρύματος για τη χάραξη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ ενισχύθηκε περαιτέρω χάρη στις δραστηριότητες του γραφείου συνδέσμου των Βρυξελλών (BLO). Τονίστηκε ιδιαίτερα η σημασία του BLO μέσα από τη διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων (δημόσιες

ακροάσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και συνέδριο για την αλλαγή στον εργασιακό τομέα σε συνδιοργάνωση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) και μέσα από τη στοχοθετημένη προβολή των ερευνών και πορισμάτων του Ιδρύματος στους διάφορους παράγοντες που εμπλέκονται στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ. Παραπομπές σε εκθέσεις του Ιδρύματος εμφανίστηκαν σε ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ και σε διάφορες ανακοινώσεις και εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα όπως οι ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης, η οικονομική συμμετοχή, η μετανάστευση και η απασχόληση, οι αλλαγές στον εργασιακό τομέα και η έκθεση της ευρωπαϊκής ομάδας εργασίας για την απασχόληση, μια μείζονος σημασίας συμβολή στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2004. Ενισχύθηκε η συνεργασία μεταξύ του Ιδρύματος και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ο τομεακός κοινωνικός διάλογος, σε μεγάλο βαθμό χάρη στην ενεργή παρακολούθηση του προγράμματος πολιτικής των εν λόγω εταιρών εκ μέρους του ΒΛΟ.

Κατά τη διάρκεια του 2003, ιδρύθηκαν και λειτούργησαν επιτυχώς επτά εθνικά γραφεία συνδέσμου: στην Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες. Στο πλαίσιο της συμβολής τους στη στρατηγική πληροφόρησης του Ιδρύματος περιλαμβάνονται:

- Συνοπτική ενημέρωση για τις εργασίες του Ιδρύματος στις αρμόζουσες γλώσσες μέσω του Διαδικτύου, ηλεκτρονικών επιστολών (e-letter), ενημερωτικών δελτίων και περιοδικών εκδόσεων.
- Προσδιορισμός των αναγκών των σημαντικότερων ομάδων στόχων σε κάθε χώρα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία 3.000 νέων επαφών.
- Εκθέσεις για εθνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τους τομείς έρευνας του Ιδρύματος και οι οποίες παρέχουν ένα πραγματικό πλαίσιο για τις δραστηριότητες πληροφόρησης του Ιδρύματος.
- Προσδιορισμός τρόπων προσέγγισης επιμέρους ομάδων στόχων, περιλαμβανομένου του Τύπου.
- Διοργάνωση εθνικών σεμιναρίων για συναφή θέματα και διανομή του υλικού του Ιδρύματος. Με τον τρόπο αυτό, διανεμήθηκαν περίπου 4.400 δημοσιεύσεις.

Φορείς μηνυμάτων

Προσπάθειες της ΕΕ

Η συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ εντάθηκε. Πραγματοποιήθηκαν δύο συνέδρια σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, καθώς και μια ακρόαση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την αναδιάρθρωση στον τομέα της εργασίας. Επιπλέον, το Ίδρυμα προσκλήθηκε σε διάφορες συζητήσεις στην Επιτροπή και συμμετείχε σε δύο κοινοβουλευτικές ακροάσεις σχετικά με τη μετανάστευση και τους οικονομικά εξαρτώμενους εργαζομένους.

Προτεραιότητες των προεδριών

Συνεχίστηκαν να καταβάλλονται προσπάθειες για ενίσχυση της συνεργασίας με τις προεδρίες της ΕΕ. Στο πλαίσιο της ελληνικής και της ιταλικής προεδρίας της ΕΕ, διοργανώθηκαν δύο κοινά συνέδρια. Το συνέδριο του Μαΐου είχε θέμα την *Καλύτερη εργασία – καλύτερη ζωή (Better Work – Better Life)*. Τον Νοέμβριο, διοργανώθηκε στο Ρέτζιο της Καλαβρίας κοινό συνέδριο με θέμα *Ασθένειες και ένταξη (Illness and inclusion)*, στο πλαίσιο της ιταλικής προεδρίας της ΕΕ. Οι προετοιμασίες για την ιρλανδική προεδρία το 2004 ξεκίνησαν με πρόσκληση από την ιρλανδική προεδρία για συμμετοχή στο *Ιρλανδικό φόρουμ για τον Χώρο Εργασίας του Μέλλοντος (Irish Forum for the Workplace of the Future)*.

Διεύρυνση

Η έκθεση *Οι συνθήκες εργασίας στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες (Working conditions in acceding and candidate countries)* συνέπεσε με την πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου με παρατηρητές από τα νέα κράτη μέλη που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο. Προσκλήθηκαν επίσης μέσα ενημέρωσης από τις υπό ένταξη χώρες και την Ιρλανδία.

Αντίκτυπος των δραστηριοτήτων

Το Ίδρυμα διοργάνωσε και συνδιοργάνωσε συνολικά 36 συνέδρια και σεμινάρια, ενώ συμμετείχε σε 97 εξωτερικές εκδηλώσεις. Διοργάνωσε επίσης επτά μείζονος σημασίας εκθέσεις.

Ικανοποίηση από την ιστοθέση

Η ιστοθέση του Ιδρύματος, η *Eurofound*, αναπτύχθηκε σταδιακά από το 2002, σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 89% σε συνδέσεις χρηστών. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε περισσότερους από 1,5 εκατομμύρια χρήστες για το έτος. Πέραν αυτού, εννέα στους 10 ερωτηθέντες στην έρευνα για τους χρήστες δήλωσαν ικανοποιημένοι ή πολύ ικανοποιημένοι από τη συνολική ποιότητα της ιστοθέσης.

Η έρευνα για τους χρήστες εντασσόταν σε μια προσπάθεια αξιολόγησης της ιστοθέσης *Eurofound* στην οποία περιλαμβανόταν επίσης μια επισκόπηση από εμπειρογνώμονες καθώς και μια δοκιμή ευχρηστίας. Από την πρωτοβουλία αυτή προέκυψαν πολύτιμες πληροφορίες που θα αξιοποιηθούν για τη βελτίωση της ιστοθέσης κατά τα επόμενα έτη, και υπογραμμίστηκε η ανάγκη για συνεκτικότερη διάρθρωση, δυναμικότερη οπτική και αποτελεσματικότερο μηχανισμό αναζήτησης. Το Ίδρυμα διερεύνησε επίσης τον βέλτιστο τρόπο για την παρουσίαση τομεακών πληροφοριών, ενώ ορισμένες προτάσεις αναμένεται να υλοποιηθούν εντός του 2004.

Ο χώρος των συνθηκών εργασίας αναδιαρθρώθηκε και πήρε τη μορφή του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Συνθηκών Εργασίας, το οποίο θα αρχίσει να λειτουργεί επίσημα τον Φεβρουάριο του 2004. Ξεκίνησαν επίσης οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την παρουσίαση της έρευνας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και τη βάση δεδομένων εντός του 2004.

Εντυπωσιακή αύξηση, της τάξεως του 77%, σημειώθηκε κατά το 2003 στις συνδέσεις χρηστών με την ιστοθέση του Παρατηρητηρίου Εργασιακών Σχέσεων, EIROOnline, ποσοστό που αντιστοιχεί σε περίπου 2 εκατομμύρια συνδέσεις χρηστών. Το δίκτυο του EIRO απαριθμεί σήμερα 26 εθνικά κέντρα, μεταξύ των άλλων στα νέα κράτη μέλη και τη Νορβηγία, καθώς και ένα κέντρο σε επίπεδο ΕΕ.

Η αρχική σελίδα της πύλης του *EPA* σχεδιάστηκε εκ νέου ούτως ώστε να δοθεί έμφαση στο εύρος και τη συχνότητα του διαθέσιμου υλικού και να ενσωματωθεί το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αναδιάρθρωσης – μια τριμηνιαία ενημερωτική σύνοψη και ανάλυση της αναδιάρθρωσης στην Ευρώπη. Κατά το πρώτο έτος λειτουργίας της πύλης καταγράφηκε ο ενθαρρυντικός αριθμός των 49.459 συνδέσεων χρηστών.

Όλες οι δημοσιεύσεις του Ιδρύματος είναι διαθέσιμες για τηλεφόρτωση χωρίς χρέωση.

Δημοσιεύσεις – λιγότερες και καλύτερες

Κατά το 2003, δημοσιεύτηκαν 91 πρωτότυποι τίτλοι, σε σύγκριση με 106 που είχαν δημοσιευτεί το 2002. Ο αριθμός αυτός αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι το Ίδρυμα εξακολουθεί να επικεντρώνει την πολιτική του σε λιγότερες δημοσιεύσεις υψηλής ποιότητας, παρέχοντας παράλληλα μια ευρεία γκάμα προϊόντων αποκλειστικά στο Διαδίκτυο.

Ολοκληρωμένη πληροφόρηση

Αναπτύχθηκε επίσης ένα πιο ολοκληρωμένο πακέτο πληροφόρησης. Με τη δημοσίευση μιας νέας έρευνας, στις νέες σελίδες της ιστοθέσης παρέχεται μια σύνοψη των ευρημάτων καθώς και σύνδεσμοι με την κύρια έκθεση. Ένα άρθρο στο Communiqui ενημερώνει τους 12.000 αναγνώστες για τη νέα δημοσίευση.

Εισήχθη ένα νέο προϊόν που παρουσιάζει τα αποτελέσματα ερευνών σε ένα ενημερωτικό δελτίο διπλής όψεως. Τα ενημερωτικά δελτία είναι εύχρηστα εργαλεία και συνιστούν ένα πρώτο βήμα για πρόσβαση σε περαιτέρω πληροφορίες που εμπεριέχονται σε εκθέσεις ερευνών που δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο. Προσφέρονται επίσης για διανομή σε σεμινάρια και εκθέσεις. Τα ενημερωτικά δελτία μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Το ζήτημα της πολυγλωσσίας λαμβάνει νέες διαστάσεις με την αύξηση των επίσημων γλωσσών από 15 σε 21. Στο πλαίσιο των δημοσιονομικών περιορισμών, το Ίδρυμα έχει δεσμευτεί για την παροχή των περιλήψεων των αποτελεσμάτων ερευνών καθώς και των διαθέσιμων προϊόντων για επιχειρήσεις και στις 21 γλώσσες. Οι εκθέσεις που αφορούν στις υποψήφιες και υπό ένταξη χώρες έχουν μεταφραστεί στις γλώσσες των χωρών αυτών.

Στα παραπάνω περιλαμβάνονται 44 εκθέσεις (63 εάν συνυπολογιστούν και οι μεταφράσεις), εκ των οποίων οι 30 (50 εάν συνυπολογιστούν και οι μεταφράσεις) δημοσιεύτηκαν αποκλειστικά στο Διαδίκτυο. Εκεί διατέθηκαν 8 (13) περιλήψεις μεμονωμένων εκθέσεων και δημοσιεύτηκαν οκτώ ενημερωτικά δελτία. Εκπονήθηκε επίσης ένα έγγραφο του Ιδρύματος. Κατά το 2003 δημοσιεύτηκαν έξι τεύχη του ενημερωτικού δελτίου Communiqui του Ιδρύματος καθώς και της EIRObserver. Ο συνολικός αριθμός των δημοσιεύσεων, περιλαμβανομένων όλων των εκθέσεων, ηλεκτρονικών και έντυπων, εγγίζει τις 262 (91 πρωτότυποι τίτλοι και 172 μεταφράσεις).

Με στόχο τα ευρωπαϊκά και εθνικά μέσα ενημέρωσης

Οι δραστηριότητες Τύπου του Ιδρύματος κατά το 2003 αποσκοπούσαν στην καθιέρωση του Ιδρύματος σε πρωταρχική ευρωπαϊκή πηγή γνώσεων, ανάλυσης και δεδομένων για δημοσιογράφους που ασχολούνται με τον κοινωνικοοικονομικό χώρο, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η εντατικότερη συνεργασία με τις υπηρεσίες Τύπου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής είχε ως αποτέλεσμα την τακτική επικοινωνία με ανταποκριτές της ΕΕ στις Βρυξέλλες. Χάρη στην ενίσχυση της συνεργασίας με τα εθνικά γραφεία συνδέσμων του Ιδρύματος, οι έρευνες του Ιδρύματος άρχισαν να εντάσσονται στους εθνικούς διαλόγους ενώ επίσης αυξήθηκε η συχνότητα της επικοινωνίας με τους δημοσιογράφους.

Παρακολούθηση των δραστηριοτήτων Τύπου

Κατά τη διάρκεια του έτους δημοσιεύτηκαν περίπου 150 άρθρα έπειτα από 23 δραστηριότητες Τύπου σε επίπεδο ΕΕ. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούσαν κατά κύριο λόγο εκθέσεις και κύρια άρθρα στις κυριότερες ευρωπαϊκές εφημερίδες καθημερινής κυκλοφορίας, καθώς και αναλύσεις και άρθρα συντακτών σε εβδομαδιαίες και μηνιαίες περιοδικές εκδόσεις. Περισσότερα από 50 άρθρα δημοσιεύτηκαν στον Τύπο έπειτα από 12 δραστηριότητες Τύπου σε εθνικό επίπεδο. Διαπιστώσεις και αναλύσεις του Ιδρύματος αναφέρθηκαν επίσης σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά δελτία. Θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα παρακολούθησης των μέσων ενημέρωσης για άρθρα και αναφορές σε εφημερίδες, περιοδικά, στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο στα 25 κράτη μέλη της ΕΕ και τις υπό ένταξη χώρες.

Προκειμένου να διευκολυνθεί περαιτέρω η πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες του Ιδρύματος, στο χώρο ειδήσεων της ιστοθέσης Eurofound προστέθηκαν νέα στοιχεία, όπως γενικά υπομνήματα και παραθέματα σχετικά με κάθε δραστηριότητα Τύπου. Ο αριθμός των δημοσιογράφων που ενημερώνονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για τα νέα του Ιδρύματος διπλασιάστηκε κατά τη διάρκεια του έτους και έφτασε τους 1600. Ο αριθμός των ερωτημάτων από δημοσιογράφους παρέμεινε σταθερός, στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2002, με μέσο όρο ένα ερώτημα ανά ημέρα.

Πραγματοποιήθηκε κατάρτιση του προσωπικού του Ιδρύματος σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης, προκειμένου να εμπλουτιστούν οι γνώσεις και να κατανοηθούν οι ανάγκες και οι απαιτήσεις των δημοσιογράφων.

Φόρουμ για το μέλλον

Το Φόρουμ του Ιδρύματος ξεκίνησε το 2002 με σκοπό την τακτική συνάθροιση παραγόντων και θεωρητικών στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Πρόκειται για ένα γεγονός που διοργανώνεται ανά δύο έτη, με επικουρικές συνεδριάσεις κατά τα ενδιάμεσα έτη. Κατά το 2003 διοργανώθηκε διάλογος εμπειρογνομόνων στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας με θέμα «*Οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης το 2010*» (*Working and living conditions in 2010*). Η συνεδρίαση είχε διττό σκοπό: αφενός να εισαχθεί στο πρόγραμμα του Ιδρύματος για την επόμενη τετραετία και αφετέρου την προετοιμασία ενός θέματος για το Φόρουμ του 2004. Από τις συζητήσεις αναδύθηκαν αρκετές πτυχές που πρόκειται να συνθέσουν το θέμα του επόμενου Φόρουμ, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στο Δουβλίνο τον Νοέμβριο του 2004.

Διάδοση μέσω της εκπαίδευσης

Το τελευταίο σεμινάριο μιας σειράς κοινών συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Συλλογικού Οργάνου (ETUCO), του ETUI και του Ιδρύματος διοργανώθηκε στο Ίδρυμα από τις 6 έως τις 9 Μαρτίου. Η εκδήλωση αυτή, που εστίασε το ενδιαφέρον της στη χρήση του Διαδικτύου ως εργαλείου πληροφόρησης για τις εργασιακές σχέσεις, σηματοδότησε το τέλος μιας πολυετούς συνεργασίας, καθώς το Ίδρυμα αφήνει τη διαχείριση του σεμιναρίου για τα επόμενα έτη στα ικανά χέρια του ETUCO.

Το 2003 το Ίδρυμα εκπόνησε μελέτη σκοπιμότητας για μια σειρά σεμιναρίων με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών σε ευρωπαϊκά κοινωνικά θέματα για τους εμπλεκόμενους σε εθνικό επίπεδο από τα κράτη μέλη.

Διεύρυνση του πεδίου των επισκέψεων

Ο αριθμός των επισκεπτών του Ιδρύματος σημείωσε ελαφριά πτώση κατά το 2002: 66 ομάδες σε σύγκριση με τις 69 ομάδες του προηγούμενου έτους. Από την άλλη πλευρά, οι επισκέψεις στο Ίδρυμα ήταν μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας, ενώ σημαντικός ήταν ο αριθμός των επισκεπτών από τις υποψήφιες και υπό ένταξη χώρες. Στις επισκέψεις εκπροσωπήθηκαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι και οι ομάδες στόχοι του Ιδρύματος. Το ένα τέταρτο περίπου των ομάδων των επισκεπτών προέρχονταν από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ή από υπουργεία, ενώ μία στις τρεις ομάδες ήταν απεσταλμένοι κοινωνικών εταίρων και κυβερνήσεων. Κάθε δωδέκατη περίπου ομάδα επισκεπτών προερχόταν από τον χώρο των μέσων ενημέρωσης, ενώ μία στις είκοσι ομάδες αντιπροσώπευε κάποια μη κυβερνητική οργάνωση.

Αναζήτηση νέου κέντρου πληροφόρησης

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του να συνδράμει στην παραγωγή και τη διάδοση του έργου του Ιδρύματος, το Κέντρο Πληροφόρησης απέκτησε 500 νέους τίτλους, σημαντικές εκδόσεις που

καλύπτουν όλους τους τομείς των εργασιών του, πέραν της βασικής συλλογής των 120 επιθεωρήσεων που διατίθενται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Η βιβλιοθήκη δεν αποτελεί μόνο ζωτική πηγή πληροφόρησης του προσωπικού, αλλά έχει και ιδιαίτερη σημασία για τους επισκέπτες. Κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν εργασίες ανακαίνισης με αποτέλεσμα τη δημιουργία περισσότερου χώρου στη βιβλιοθήκη, ούτως ώστε να επιτρέπεται η εύκολη πρόσβαση στους έντυπους και ηλεκτρονικούς πόρους. Κατά το 2003 το Κέντρο Πληροφόρησης δέχθηκε συνολικά 565 ερωτήματα.

Έλεγχος ποιότητας

Κατά το 2003 ενισχύθηκε η πτυχή των εργασιών σύνταξης των κειμένων με την πρόσληψη ενός νέου αρχισυντάκτη. Συστάθηκε μια συντακτική ομάδα και κάθε προϊόν πληροφόρησης διοχετεύεται μέσα από μια διαδικασία παραγωγής και σύνταξης προτού διατεθεί στο κοινό. Η εσωτερική ροή εργασίας έχει βελτιωθεί περαιτέρω με την εισαγωγή ενός ηλεκτρονικού συστήματος ανίχνευσης.

Κατά το 2003, ενημερώθηκε η διαδικασία διασφάλισης ποιότητας των μεταφραστικών υπηρεσιών. Αποφασίστηκε η σύσταση ενός δικτύου ατόμων με εμπειρία στη σχετική ορολογία και την αναθεώρηση, προκειμένου να διασφαλίζεται με συνέπεια το υψηλό επίπεδο της ποιότητας της μετάφρασης. Το δίκτυο πρόκειται να συσταθεί το 2003.

Αναπτύχθηκε ένα πακέτο για την εκτίμηση και αξιολόγηση των συνεδρίων, το οποίο θα τεθεί σε λειτουργία εντός του 2004. Ενημερώθηκαν επίσης οι πολιτικές για την προετοιμασία και τις διαδικασίες συνεδρίων.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2003, οι πρωτοβουλίες πληροφόρησης και επικοινωνίας ενσωματώνονταν ολοένα και περισσότερο στα ερευνητικά έργα και προγράμματα. Για το 2004 αναμένεται ακόμη πιο ολοκληρωμένη επικοινωνιακή προσέγγιση σε θεματική βάση, στο πλαίσιο μιας συνεπούς προσπάθειας για ενίσχυση της προβολής του Ιδρύματος στον κοινό-στόχο του.

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας

Ετήσια έκθεση 2003

2004 - 40 σ. - 21 x 29,7 cm